

Klimatanpassning genom samverkan

– En studie om skyddsvallen i Vellinge kommun

Climate change adaptation through collaboration – A study of the coastal embankment in Vellinge municipality

Marcus Söderlindh

Självständigt arbete • 30 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Alnarp 2026

Klimatanpassning genom samverkan – En studie om skyddsvallen i Vellinge kommun

Climate change adaptation through collaboration- A study of the coastal embankment in Vellinge municipality

Marcus Söderlindh

Handledare: Helena Mellqvist, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator: Anna Peterson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Bitr. examinator: Anna Sunding, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp
Nivå och fördjupning: A2E
Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture
Kurskod: EX0859
Program: Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram
Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp
Utgivningsår: 2026

Nyckelord: Klimatanpassning, Samverkan, Styrningsmodeller, Havsnivåhöjning, Översvämning, Skyddsvall, Vellinge

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här:

<https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara

Sammanfattning

I takt med att havsnivån stiger och översvämningar blir vanligare ökar behovet av att anpassa kustområden till nya förhållanden. För att hantera dessa nya och stora utmaningar är samverkan mellan aktörer som arbetar med dessa frågor en viktig aspekt. Syftet med denna studie är att undersöka hur samverkan inom klimatanpassning fungerar idag och hur det kan utvecklas i framtiden. Genom en fallstudie av Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen undersöks samverkansprocessen inom projektet med hjälp av dokumentstudie och intervjuer. För att diskutera hur resultaten från dokument- och intervjustudien kan appliceras på en mer generell nivå används teoretiska perspektiv om styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassning. Studiens resultat visar att det har förekommit en del samverkan inom projektet, främst med kommunens konsulter men även med länsstyrelsen och allmänheten. Det har funnits en del utmaningar med samverkan i projektet men generellt sett har samverkan förbättrats ju längre tid som gått. Eftersom Vellinge kommun är den första kommunen i Sverige att planera och bygga ett översvämningsskydd i så här stor skala, har det inte heller funnits några andra kommuner att samverka med i projektet. Utifrån studiens resultat och teoretiska perspektiv går det att se att det finns ett behov av förändring inom klimatanpassningsarbetet, både genom att ansvarsfördelningen förtydligas och att offentliga aktörer samverkar med varandra i större utsträckning inom klimatanpassning.

Nyckelord: Klimatanpassning, Samverkan, Styrningsmodeller, Havsnivåhöjning, Översvämning, Skyddsvall, Vellinge

Abstract

As sea levels rise and flooding becomes more common, the need to adapt coastal areas to new circumstances becomes more important. Collaboration between actors working with these issues plays an important part in managing these new and big challenges. The purpose of this study is to investigate how collaboration within climate change adaptation functions today and how it can be developed in the future. Within a case study of the project of planning and building a coastal embankment in Vellinge municipality, the collaborative process is examined through document analysis and research interviews. To discuss how the results from the document analysis and research interviews can be applied to a more general level, theoretical perspectives on governance models, horizontal and vertical alignment and collaboration within climate change adaptation is used. The results of the study shows that the project has involved a bit of collaboration, mostly with the consultants hired by the municipality but also with the county administrative board and the public. There have been some challenges with collaboration within but in general the collaboration has been improved as more time has passed. Because Vellinge municipality is the first Swedish municipality to plan and build a large-scale coastal embankment, there haven't been any other municipalities to collaborate with within the project. Based on the results of the study and the theoretical perspectives used, the need for change within climate change adaptation becomes evident. This can be done both through a clearer division of responsibilities and through a greater extent of collaboration between public actors working with climate change adaptation.

Keywords: Climate change adaptation, Collaboration, Governance models, Sea level rise, Coastal flooding, Coastal embankment, Vellinge

Förord

Det här arbetet är det avslutande momentet av fem intressanta år av studier, först inom fysisk planering och sedan hållbar stadsutveckling. Genom detta examensarbete har jag haft möjlighet att utforska ett intressant ämne som binder samman kunskap från båda utbildningarna.

Jag skulle vilja tacka de personer som bidragit till studien och tagit sig tid att delta i intervjuerna. Ett stort tack vill jag även rikta till min handledare Helena som under hela arbetet stöttat och väglett mig med kloka ord och tankar.

Tack!

Malmö, 23 januari 2026

1. Inledning	1
1.1. Problemformulering	2
1.2. Avgränsning.....	4
1.3. Syfte och frågeställningar	4
2. Metod	5
2.1. Fallstudie.....	5
2.2. Dokumentstudie	6
2.3. Intervjuer	8
2.4. Analytiskt ramverk.....	10
3. Litteraturstudie	11
3.1. Klimatanpassning.....	11
3.1.1. Ansvarsfördelning.....	13
3.2. Styrningsmodeller för klimatanpassning.....	17
3.2.1. Hur styrs klimatanpassning idag?	18
3.2.2. Vad får nuvarande styrning för konsekvenser?	18
3.2.3. Hur kan framtida klimatanpassning styras?	19
3.3. Samverkan inom klimatanpassning.....	20
3.3.1. Vad finns det för utmaningar med samverkan?	22
3.3.2. Samverkan med vem?	23
3.3.3. Samskapande processer.....	24
3.3.4. Hur kan en fungerande samverkan främjas?	25
3.4. Horisontell och vertikal samordning inom klimatanpassning.....	28
4. Resultat och analys	30
4.1. Fallet Vellinge kommun.....	31
4.2. Tematisk analys	34
4.2.1. Skyddsvallens process	34
4.2.2. Politik inom projektet	38
4.2.3. Tidsperspektiv.....	39
4.2.4. Samverkan inom projektet	41
4.2.5. Internationella exempel.....	48
4.2.6. Framtida samverkan.....	49

4.2.7.	Sammanfattning av tematisk analys.....	51
4.3.	Litteraturbaserad analys.....	52
4.3.1.	Styrningsmodeller inom projektet.....	52
4.3.2.	Samverkan med involverade aktörer.....	53
4.3.3.	Horisontell och vertikal samordning.....	56
5.	Diskussion.....	60
5.1.	Vilken styrningsnivå kan klimatanpassning bedrivas på?.....	60
5.2.	Framtida ansvarsfördelning.....	63
5.3.	Metoddiskussion.....	66
6.	Slutsatser.....	69
7.	Referenser.....	71
8.	Figur- och tabellförteckning.....	80
9.	Bilagor.....	81

1. Inledning

Utsläpp av växthusgaser på grund av mänsklig aktivitet leder till global uppvärmning. Under perioden 2011-2020 var den genomsnittliga temperaturen 1,1°C högre jämfört med perioden 1850-1900. Ökningen av jordens genomsnittstemperatur just nu är dessutom den snabbaste ökningen under de senaste 2000 åren. Global uppvärmning leder till ett antal problem, exempelvis snabbare havsnivåhöjningar. Mellan 1901 och 1971 steg havsnivåerna globalt i genomsnitt med 1,3 mm per år medan de under perioden 2006-2018 steg med 3,7 mm per år (IPCC 2023). När den genomsnittliga havsnivån stiger ökar även risken för tillfälliga översvämningar. Vid stormar kan vattennivån stiga tillfälligt och med högre genomsnittliga havsnivåer blir det vanligare att den tillfälliga vattennivån når höjder som idag betraktas som extrema eller att vattennivån vid stormar kan nå ännu högre än vad den gör idag (SMHI u.å).

De pågående havsnivåhöjningarna kommer att påverka ett stort antal människor. Ungefär 2% av jordens yta ligger lägre än tio meter över havet. På denna ytan bor en betydande del av jordens befolkning, år 2000 bodde ungefär 10% vid kusten och 2015 hade andelen ökat till 12% (Reimann et al. 2023). Även i ett relativt återhållsamt framtidsscenario för havsnivåhöjning och översvämningar menar Kulp och Strauss (2019) att 200 miljoner av jordens befolkning bor i områden som år 2100 kommer vara permanent översvämmade medan 360 miljoner bor i områden som hotas av årliga översvämningar 2100. Att många människor bosätter sig vid kusten är inget nytt, under lång tid har människor bosatt sig vid kusten på grund av ekonomiska möjligheter eller kustlandskapets rekreativa värden. Faktumet att denna process fortsätter i samband med att kustnära samhällen blir allt mer utsatta för havsnivåhöjningar och översvämningar är däremot problematiskt (Germundsson & Wingren 2017).

Hantering av översvämningar har varit en aktuell fråga i Europa under en längre tid. 2007 antog Europaparlamentet översvämningsdirektivet som innebär att EUs medlemsländer ska identifiera riskområden, bedöma risken för översvämningar med hänsyn till sannolikhet och konsekvenser samt att ta fram riskhanteringsplaner (Arvidsson & Johansson 2024). I Sverige innebar det antagandet om förordning om översvämningsrisker (SFS 2009:956) där ansvaret lades på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att sammanställa en nationell översikt med nationella riskkartor. Detta underlag används sedan av länsstyrelser för att bedöma sannolikheten och konsekvenserna för översvämningar och ta fram riskhanteringsplaner (Arvidsson & Johansson 2024).

Att den svenska kusten påverkas av översvämningar lyfter MSB (2021) fram i sin nationella översikt. Delar av Sverige påverkas av en pågående landhöjning vilket kan kompensera för stigande havsnivåer.

Kustområden som inte påverkas av landhöjning kommer däremot att drabbas av stigande havsnivåer.

Dessutom blir översvämningsproblematiken särskilt påtaglig i kustområden med flacka sandstränder (Germundsson & Wingren 2017). Ett sådant område är Skåne-Hallandskusten som MSB (2021) pekar ut som ett riskområde i sin nationella översikt. Skåne och Hallands kust är sedan tidigare känslig för erosion och erosionen kommer sannolikt att öka i takt med att klimatförändringarna förvärras. Dessutom är det en låglänt kust som ligger i riskzonen för stigande havsnivåer och översvämningar. Samtidigt är kusten tätt bebyggd med mycket bebyggelse och infrastruktur. Dagens stormar kan leda till att vattennivån höjs temporärt med 1-1,5 m vilket redan nu är tillräckligt för att orsaka skada på befintlig bebyggelse och infrastruktur. Detta kommer dessutom att bli allt vanligare och allvarigare i framtiden (MSB 2021).

Vellinge är en av de kommuner i Skåne som är särskilt utsatt för översvämningar (MSB 2021; Germundsson & Wingren 2017). MSB (2018) har i sin översyn av områden med betydande översvämningsrisk identifierat både Höllviken/Ljunghusen och Skanör/Falsterbo i Vellinge kommun som områden med betydande översvämningsrisk. På Falsterbonäset ligger 95% av bebyggelsen lägre än 3 meter över havet medan 60% ligger lägre än 2 meter över havet. Området har dessutom drabbats av kraftiga översvämningar förr. 1872 höjdes havsnivån med 2,5 meter på grund av Backafloden, vilket hade orsakat stor skada på bebyggelse och infrastruktur om det inträffade idag (Vellinge kommun 2024a). Därför arbetar Vellinge kommun nu med att bygga en skyddsvall för att förhindra framtida översvämningar. Skyddsvallen planeras bli 21 kilometer lång och ha en höjd på 3 meter över havsnivån. Arbetet utförs i fyra etapper och etapp ett och två började byggas under 2024 (Vellinge kommun u.å).

1.1. Problemformulering

I Sverige har kommunerna ett stort ansvar för klimatanpassningen genom det kommunala planmonopolet. Enligt Plan- och bygglagen, 3 kap. 5§ (SFS 2010:900), ska kommunerna ta hänsyn till risken för skador på den byggda miljön från klimatrelaterad erosion eller översvämningar. Kommunerna har även möjlighet att i detaljplaner reglera att planerad bebyggelse ska anpassas till eventuella översvämningar. Därtill är det kommunernas ansvar att planera för skydd mot översvämningar för sådant som är av allmänt intresse, vilket exempelvis kan innebära att bygga skyddsvallar och erosionsskydd (SKR 2011).

Detta innebär att arbetet med klimatanpassning till stor del begränsas av de administrativa gränserna som utgör kommungränsen. Samtidigt tar översvämningar inte hänsyn till administrativa gränser vilket bland annat syns genom att vattenflöden rör sig över kommungränser eller att flera kommuner delar på kustlinjen (Becker 2018). Genom att bygga skydd mot översvämningar kan kommuner säkerställa att marken innanför skydden skyddas mot översvämningar så länge översvämningen inte överstiger en viss nivå. Däremot förhindrar det inte att översvämningen kommer att ske, istället förskjuts översvämningen till närliggande platser, vilket gör att de kan drabbas ännu värre. I vissa fall kan den totala skadan som uppstår vid översvämningar bli större om det finns översvämningsskydd på vissa platser och inte på andra än om översvämningen hade fått ske som naturligt (Hummel et al. 2021).

Kommuner har dessutom olika förutsättningar för att arbeta med översvämningsskydd. Mindre kommuner kan ha sämre ekonomiska förutsättningar vilket gör att kostnader för anpassningsarbete måste konkurrera med kostnader för exempelvis skola eller vård och omsorg. Dessutom har mindre kommuner ofta mindre personella resurser och den personal kommunen har behöver även lägga fokus på andra frågor än klimatanpassning. Samtidigt upplever mindre kommuner att de har kortare beslutsvägar och högre flexibilitet i förvaltningsövergripande arbete, vilket gör att klimatanpassningsarbetet lättare kan integreras i det dagliga arbetet utan att specifika strategier och handlingsplaner måste tas fram (Sjöberg et al. 2020).

För att arbeta med klimatanpassning är samverkan en viktig faktor (Hennlock et al. 2023; Länsstyrelsen Skåne 2020). Det behövs dels en samverkan internt i kommunerna för att integrera klimatanpassningsarbetet i kommunens olika verksamheter. Dessutom är samverkan med andra kommuner, nationella eller regionala myndigheter, privat sektor eller allmänheten viktigt för att hantera problem som inte är bundna till administrativa gränser, likt stigande havsnivåer eller översvämningar (Hennlock et al. 2023). Samverkan kan förekomma i olika former och saknar en entydig definition. Begreppet används ibland synonymt med begreppen samordning och samarbete. Hur dessa begrepp definieras i denna studie förklaras tydligare i kap. 3.3 Samverkan inom klimatanpassning. Gemensamt för begreppen däremot är att de bygger på att oberoende aktörer agerar tillsammans för att uppnå resultat som är gemensamt intresse genom att dela kunskap, resurser och i vissa fall gemensamt beslutsfattande (Gustafsson 2022). Samarbetsprojekt och deltagande i nätverk kan vara framgångsrika arbetssätt för att ta del av forskning och kunskap om klimatanpassning, vilket på sikt kan leda till att kommuner genomför gemensamma åtgärder (Hennlock et al. 2023).

1.2. Avgränsning

Denna studie undersöker översvämningar vid kusten som uppstår på grund av klimatförändringar. Översvämningar som uppstår på grund av tillfälliga skyfall eller bristfällig dagvattenhantering hanteras inte i denna studie. Studien utgår ifrån ett kommunalt perspektiv med fokus på hur svenska kommuner kan samverka med andra aktörer inom klimatanpassningsfrågor. Geografiskt är studien avgränsad till Vellinge kommun och hur kommunen har arbetat med skyddsvallen. Andra aktörer som har arbetat med projektet har också studerats. Aktörer som studeras avgränsas till de mest framträdande aktörerna som Vellinge kommun samverkat med; Sweco som teknisk konsult, Länsstyrelsen Skåne som har ett ansvar att stödja kommuners klimatanpassning och bevaka allmänna intressen samt allmänheten. Studien undersöker inte Vellinge kommun utifrån vilken strategi de valt och vad detta får för påverkan. Istället kommer fokus att ligga på hur samverkansprocessen med andra aktörer gått till. Styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassning är de teoretiska perspektiv som lyfts i studien. Dessa är perspektiv som även kan appliceras på andra frågor inom samhällsplanering. Denna studie är däremot avgränsad till att fokusera på hur dessa teoretiska perspektiv kan appliceras i samband med anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar.

1.3. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur samverkan fungerar i arbetet med att anpassa kusten till förhöjda havsnivåer och översvämningar. Studien syftar även till att undersöka hur samverkansprocesserna skulle kunna utvecklas i framtida projekt. För att uppnå detta studeras Vellinge kommuns arbete med skyddsvallen för att förstå dels vilka utmaningar det funnits men även vilka positiva aspekter som kan föras vidare. Målet med studien är att kombinera de lärdomar som uppstått i samband med Vellinge kommuns arbete med teoretiska perspektiv för att identifiera utvecklingsmöjligheter med samverkan i samband med översvänningsanpassning.

Följande frågeställningar syftar studien till att besvara:

1. Hur har Vellinge kommun arbetat med samverkan i sitt projekt med skyddsvallen?
2. Hur har involverade aktörer bidragit till Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen?

3. Hur kan teoretiska perspektiv om styrning, samordning och samverkan kombineras med lärdomar från Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen för att dra slutsatser om hur framtida anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar kan fungera?

2. Metod

Detta kapitel beskriver hur studien utformats samt hur metoder för datainsamling och analys använts i studien. Kapitlet inleds med val av forskningsstrategi samt hur val av fall att studera gått till. Därefter beskrivs hur dokumentstudie och intervjuer använts i studien för att samla in data. Slutligen beskrivs det analytiska ramverket bestående av en tematisk analys och en litteraturbaserad analys.

2.1. Fallstudie

För att studera hur samverkansprocessen gått till i Vellinge kommuns arbete med skyddsvallen med fokus på utmaningar och utvecklingsmöjligheter behöver processen studeras på djupet inom sin kontext. Därför har studien utformats som en fallstudie, vilket är en forskningsstrategi som tillåter detta (Denscombe 2018). Val av fall är viktigt inom fallstudier, fall som är mer extrema eller ovanliga kan ofta bidra med mer information än mer ordinära fall (Flyvbjerg 2006). Samtidigt menar Neergaard (2007) att fall som är alltför extrema riskerar att förvränga frågan som diskuteras samt gör det svårare att applicera kunskapen från undersökningen på andra fall. Därför anser Neergaard (2007) att fall som sticker ut utan att vara alltför extrema är de mest lämpliga fallen att undersöka i en fallstudie.

Skyddsvallen i Vellinge kommun har valts som fall utifrån detta. Fallet är utstickande med tanke på att det är det första skyddet mot översvämningar som byggs i Sverige i så här stor skala (Sweco u.å.). Samtidigt är Vellinge kommuns förutsättningar inte helt unika. Den bakomliggande orsaken till att skyddsvallen byggs är översvämningsrisken som finns i kommunen på grund av stigande havsnivåer och lågt liggande bebyggelse (Vellinge kommun 2024a). Detta är något som förekommer i stora delar av världen och kommer att påverka ett stort antal människor (Reimann et al. 2023; Kulp & Strauss 2019). Även i Sverige är stigande havsnivåer ett problem som många kommuner står inför, särskilt i Skåne (MSB 2021). Därmed är det inte osannolikt att andra kommuner också kommer att planera och bygga liknande åtgärder i framtiden. Neergaard (2007) menar att utstickande fall kan anses vara "best practice" och därför kan lärdomarna från Vellinge kommuns arbete vara värdefulla för andra kommuners arbete med anpassning till översvämningar. Inom ramen för

fallstudien används forskningsintervjuer och dokumentstudie som datainsamlingsmetoder. Empirin består således av relevanta offentliga dokument och det insamlade intervjumaterialet.

2.2. Dokumentstudie

Dokumentstudie som metod har använts som ett inledande steg i datainsamlingen för att skapa en överblick över fallet Vellinge kommun. Genom att studera dokument är det möjligt att ta till sig en stor mängd lättillgänglig kunskap (Denscombe 2018). Denna kunskap har sedan kunnat användas för att skapa en tydligare helhetsbild av fallet eller för att bidra med nya tankar om intervjufrågor. Relevanta dokument att studera har identifierats på tre sätt; genom att dokument som studerats hänvisat till andra dokument ansetts relevanta, genom rekommendationer från intervjupersoner eller genom googlesökningar på relevanta nyckelord. Dokumentstudien inleddes med att Vellinge kommuns gällande översiktsplan studerades (Vellinge kommun 2013). Genom översiktsplanen identifierades Ändring av översiktsplan för Vellinge kommuns havsområde (Vellinge kommun 2022). Ändringen av översiktsplanen innehöll hänvisningar till Vellinge kommuns Naturvårdsprogram (Vellinge kommun 2015) och Kustprogram (Vellinge kommun 2020) varpå de dokumenten studerades.

Dessutom har dokumentstudie använts som metod för insamling av empiri om aspekter av projektet som varit svåra att ta del av genom intervjuer. De aspekter av projektet som studerats genom dokumentstudie har dels varit strategifasen som genomfördes inför antagandet av Vellinge kommuns gällande översiktsplan från 2013, dels allmänhetens syn på projektet. Under ett studiebesök som gjordes i Vellinge kommun tillsammans med studenter från en annan kurs samt under den första intervjun som genomfördes hänvisade tjänstepersoner på Vellinge kommun till kommunens handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer (Vellinge kommun 2011), vilken togs fram i samarbete med Sweco, som ett nyckeldokument för projektet. Handlingsplanen har använts för att studera det tidiga strategiska arbetet som legat till grund för översiktsplanen utifrån Swecos och Vellinge kommuns perspektiv.

För att studera allmänhetens syn på skyddsvallen har samrådsredogörelsen från samrådet om projektet med tillhörande bilagor använts (Vellinge kommun 2018). Detta har gjorts eftersom det var ett stort antal människor som yttrade sig under samrådet med olika synpunkter. Eftersom dessa personer hade olika uppfattningar om projektet har samrådsredogörelsen använts för att få en mer heltäckande bild av allmänhetens uppfattning än vad intervjuer hade kunnat bidra med då intervjuer med enskilda personer

förmodligen inte hade blivit representativa för hur många invånare på Falsterbonäset känner om skyddsvallen. Samtliga dokument, med undantag för Handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer samt samrådsredogörelsens bilagor, finns tillgängliga på Vellinge kommuns hemsida. De dokument som inte finns tillgängliga har skickats av Vellinge kommun på begäran. Nedan beskrivs de dokument som studerats mer ingående.

Dokument	Organisation	Syfte/Uppgift	Bidrag till studien
Översiktsplan 2010 - Med utblick mot 2050 (2013)	Vellinge kommun	Beskriver långsiktig strategisk inriktning för kommunens framtida planering	Innehåller prognoser för framtida översvämningsrisk samt tidiga planer på skyddsvallens sträckning och utformning
Naturvårdsprogram (2015)	Vellinge kommun	Strategisk plan för kommunens naturvårdsarbete som ska vara ett stöd för framtida planering	Programmet har använts som stöd för att förstå Falsterbohalvöns naturvärden
Kustprogram (2020)	Vellinge kommun	Konkretiserar kommunens långsiktiga vision för kustområdet och utgör kunskapsunderlag för framtida planering	Fördjupar den kunskap om kustområdet som finns beskrivet i översiktsplanen
Ändring av översiktsplan för Vellinge kommuns havsområde (2022)	Vellinge kommun	Beskriver kommunens långsiktiga inriktning för planering och förvaltning av kustområdet.	Fördjupar den kunskap om kustområdet som finns beskrivet i översiktsplanen samt bidrar med strategiska planer för kusten baserat på kustprogrammet
Handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer (2011)	Vellinge kommun, framtagen av Sweco	Beskriver hur Vellinge kommun ska arbeta med stigande havsnivåer på kort, medellång och lång sikt och ger förslag	Beskriver hur Vellinge kommun och Sweco arbetat med anpassningsåtgärder i ett tidigt skede. Kartlägger

		på åtgärder. Baseras på utredningar som gjorts från 2007 till 2011.	en del av det arbete som gjorts innan projektet med skyddsvallen gått in i tillståndsfasen.
Samrådsredogörelse, Länsstyrelsens ärendenummer 531-28870-2015 (2018)	Vellinge kommun	Sammanställer synpunkter från samråd om skyddsvallen samt Vellinge kommuns svar på dessa.	Samrådsredogörelsen har använts för att få en bild av allmänhetens syn på skyddsvallen

Tabell 1. Tabell som beskriver vilka dokument som studerats och vad de har bidragit med till studien.

2.3. Intervjuer

För att studera hur processen med skyddsvallen i Vellinge kommun sett ut har intervjuer använts som en av datainsamlingsmetoderna. Intervjuer är en lämplig metod för att studera intervjupersoners åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter i studier där syftet är att studera varför det ser ut som det gör snarare än att enbart beskriva vad som har hänt. Detta är särskilt aktuellt när det är komplexa frågor som studeras (Denscombe 2018). Intervjuerna har utformats som semistrukturerade intervjuer (Bryman 2018) där ett antal frågor förberetts genom en intervjuguide men där intervjupersonerna har tillåtits svara fritt på frågorna och ta upp sådant som de ansett vara viktigt vilket har möjliggjort en flexibilitet i ordningen av frågorna, följdfrågor och djupdykningar i sådant som intervjupersonerna ansett vara viktigt. Bryman (2018) anser att flexibilitet i semistrukturerade intervjuer är särskilt viktigt. Eftersom denna typ av intervjuer syftar till att få fram kunskap om intervjupersonernas egna uppfattningar och synsätt på ämnet som behandlas tillåter flexibiliteten intervjuaren att följa upp sådant som intervjupersonerna anser vara viktigt eller relevant.

Intervjustudien består av fyra intervjuer med personer som alla har erfarenhet av att arbeta med skyddsvallen. För att få en bredare bild av hur samverkansprocessen inom projektet gått till har intervjupersoner med olika perspektiv och kompetenser valts ut. Intervjustudien har till stor del byggts på att intervjupersoner har identifierats efterhand snarare än att vara förbestämda. Båda tjänstepersonerna från Vellinge kommun var med under studiebesöket som gjordes tillsammans med studenter från en annan kurs och kontaktades därefter om att medverka på en intervju. För att identifiera ytterligare intervjupersoner har snöbollsurval (Gierczyk et al. 2023) använts som tillvägagångssätt genom att personer som intervjuats rekommenderat andra relevanta personer att intervjuas. Under båda intervjuerna med kommunens tjänstepersoner lyftes samarbetet med Sweco som en viktig del av projektet varpå konsulten från Sweco kontaktades. Han rekommenderade i sin tur att intervjuas handläggaren på länsstyrelsen.

Tre av de fyra intervjuerna genomfördes ansikte mot ansikte med intervjupersonerna på deras arbetsplatser medan en intervju genomfördes över telefon. De intervjuer som utfördes ansikte mot ansikte spelades in och under samtliga intervjuer fördes anteckningar under tiden. Efter varje intervju skrevs viktiga tankar och reflektioner ned. Ingen av intervjuerna har transkriberats i sin helhet, däremot har delar av intervjuerna som varit relevanta för analysen transkriberats för att kunna gå genom de delarna mer noggrant samt för att kunna använda citat från intervjuerna.

Följande informanter har intervjuats och ingår i analysen:

Intervjuperson	Organisation	Roll i projektet	Bidrag till studien
Översiktsplanarkitekt Intervju 16/10- 2025	Vellinge kommun	Översiktsplanarkitekt som arbetat på kommun under senare delar av strategifasen samt under tillstånds- och genomförandefasen.	Beskrev delar av projektet utifrån ett planerarperspektiv samt diskussion om klimatanpassning på en mer generell nivå
Projektledare Intervju 6/11- 2025	Vellinge kommun	Projektledare för skyddsvallen sedan projektet gått in i genomförandefas.	Beskrev kommunens arbete i genomförandefasen och delar från tillståndsfasen.
Teknisk konsult Intervju 7/11- 2025	Sweco	Teknisk konsult som medverkat i projektet under strategifas och tillståndsfas.	Beskrev Swecos och Vellinge kommuns arbete i strategifasen och tillståndsfasen samt bidrog med ett annat perspektiv som konsult jämfört med kommunala tjänstepersoner
Handläggare Intervju 13/11- 2025	Länsstyrelsen Skåne	Handläggare som varit delaktig under tillståndsfas och genomförandefas. Hon var länsstyrelsens huvudhandläggare i domstolförhandlingen.	Beskrev tillståndsfasen och genomförandefasen utifrån länsstyrelsens perspektiv.

Tabell 2. Tabell som beskriver intervjupersonerna och vad intervjuerna har bidragit med till studien.

2.4. Analytiskt ramverk

Analysen har genomförts i två steg, först en empiridriven analys och sedan en litteraturbaserad analys. Den empiridrivna analysen har gjorts genom att identifiera återkommande teman i empirin som sedan analyserats utifrån vad olika intervjupersoner eller dokument säger om temana. I nästa steg analyseras de identifierade temana utifrån de teoretiska perspektiv som presenteras i litteraturstudien. Den tematiska analysen har haft en induktiv ansats där empirin har tolkats utifrån vad intervjupersoner och dokument bidrar med för kunskap inom specifika teman för att kunna dra slutsatser utifrån det. Den litteraturbaserade analysen har istället haft en deduktiv ansats där den empiri som analyserats i den tematiska analysen jämförs med teoretiska perspektiv för att dra slutsatser om hur den insamlade empirin relaterar till teorin (Bryman 2018). På så sätt har det varit möjligt att dra olika typer av slutsatser vilka kan komplettera varandra genom triangulering av analysmetoder (Denscombe 2018).

Tematisk analys

För att kunna tolka den insamlade empirin har materialet organiserats och kategoriserats i teman. Organisering av empiri i teman är ett sätt att få en överblick över en stor mängd data genom att bryta ner, undersöka och begreppsliggöra den insamlade empirin (Kvale & Brinkmann 2014). För att identifiera teman i empirin har dokument och intervjuer brutits ned i mindre delar (Denscombe 2018) vilket gjort det möjligt att sammanfatta vad delarna handlar om och på så sätt koppla det till ett tema. De teman som formulerats är sådant som varit återkommande i intervjuer och dokument. Utifrån empirin har sex teman identifierats; skyddsvallens process, politik inom projektet, tidsperspektiv, samverkan inom projektet, internationella exempel och framtida samverkan. Inom varje tema har därefter information från intervjupersoner eller dokument jämförts och analyserats för att belysa temat utifrån olika perspektiv.

Litteraturbaserad analys

Studiens litteraturbaserade analys syftar till att analysera hur den insamlade empirin förhåller sig till de teoretiska perspektiv som presenteras i teorikapitlet. De teorier som används i den litteraturbaserade analysen är styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassning. Genom att analysera empirin utifrån teoretiska perspektiv är det möjligt att dra slutsatser som kan appliceras även utanför det studerade fallet (Denscombe 2018). På så sätt bidrar den litteraturbaserade analysen till

resonemang om framtida klimatanpassning som baseras på erfarenheter från Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen vilka kan valideras med stöd av teoretiska perspektiv.

3. Litteraturstudie

I detta kapitel presenteras de teoretiska perspektiv baserade på tidigare forskning som används för att besvara studiens frågeställningar. Kapitlet inleds med en bakgrund om vad klimatanpassning är och hur det bedrivs i ett svenskt perspektiv. Därefter presenteras de teoretiska perspektiv som ligger till grund för litteraturbaserad analys och diskussion; styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassning. Styrningsmodeller används för att förklara hur styrningen av klimatanpassning i Sverige är uppbyggt samt för att resonera om hur det skulle kunna se ut i framtiden. Horisontell och vertikal samordning syftar till att skapa förståelse för hur olika aktörers arbete med klimatanpassning relaterar till varandra och hur detta påverkar förutsättningar för en fungerande samverkan. Teorier om samverkan inom klimatanpassning används för att förklara de nyttor och utmaningar som finns med samverkan samt för att undersöka vilka aspekter av aktörers samverkan som underlättar eller försvårar en fungerande samverkan.

3.1. Klimatanpassning

Klimatanpassning innebär att samhällen anpassas till de nya förhållanden som klimatförändringarna medför. Anpassningsarbetet syftar till att minska samhällets sårbarhet mot skador och risker som uppstår i samband med klimatförändringar (Naturvårdsverket 2024). Översvämningar och stigande havsnivåer är problem som kommer att förvärras i takt med klimatförändringarna och kommer att utgöra ett stort problem i framtiden (IPCC 2023). Samtidigt går det redan idag att se effekter av klimatförändringar. I en undersökning gjord av Svenska Miljöinstitutet IVL (Hennlock et al. 2023) uppgav 91% av de 194 kommuner som svarade på enkäten att de påverkats av klimatförändringar och/eller extrema väderhändelser.

Hur långt Sveriges kommuner har kommit i sitt klimatanpassningsarbete varierar. En stor majoritet av kommunerna arbetar med klimatanpassning på något sätt. De allra flesta kommuner arbetar med de tidiga stadierna av klimatanpassning såsom analyser om historisk och framtida påverkan på grund av klimatförändringar. Det är däremot mindre vanligt att kommuner planerar, genomför och utvärderar klimatanpassningsåtgärder (Hennlock et al. 2023). Samtidigt menar Hennlock et al. (2023) att kustkommuner generellt har kommit längre i sitt klimatanpassningsarbete än inlandskommuner. Detta går

att se även i Skåne där Länsstyrelsen Skåne (2020) menar att alla skånska kustkommuner arbetar med att utreda och planera för skydd mot översvämningar till följd av stigande havsnivåer men även där kommunerna kommit olika långt i sitt arbete.

Sjöberg et al. (2020) har identifierat ett antal utmaningar för kommuner för att arbeta med klimatanpassning. Internt upplever kommuner att det finns otillräcklig samordning mellan kommunens förvaltningar och bristande rutiner vilket medför att tillgängligt kunskapsunderlag och kompetens inte utnyttjas optimalt inom kommunen. Samtidigt upplever kommuner utmaningar i samarbetet med andra institutioner såsom bristande stöd från länsstyrelser och nationella myndigheter, bristande lagstiftning, otillräcklig statlig finansiering och otydlig ansvarsfördelning mellan aktörer i klimatanpassningsarbetet (Sjöberg et al. 2020).

Hennlock et al. (2023) har utifrån sin undersökning tagit fram ett antal rekommendationer som berör både kommunernas interna arbete och samarbete med externa aktörer. Undersökningen visar att kommuner som kommit långt i sitt arbete med klimatanpassning ofta har upplevt effekterna av klimatförändringar och arbetat reaktivt utifrån detta. Istället menar Hennlock et al. (2023) att kommuner behöver arbeta proaktivt med klimatanpassning och identifiera risker och sårbarheter. Samtidigt är politiskt stöd och långsiktighet viktigt. Beslut om att arbeta med klimatanpassning bör fattas på politisk nivå och klimatanpassningsarbetet bör integreras i kommunernas beslutsfattande och planeringsprocesser för att kunna arbeta långsiktigt.

Gällande arbetet med externa aktörer anser Hennlock et al. (2023) att kommunernas samverkan bör stärkas vilket inkluderar både intern samverkan och samverkan med andra kommuner, regionala och nationella myndigheter och privata aktörer såsom näringsliv, kommunala bolag och fastighetsägare. Detta beror på att översvämningar inte förhåller sig till administrativa gränser vilket innebär att konsekvenser inom en kommun även kan påverka andra kommuner direkt eller indirekt. Direkta konsekvenser innebär bland annat att flera kommuner delar samma kust och därmed påverkas flera kommuner av samma översvämningar. Indirekta konsekvenser kan exempelvis innebära att en väg i en kommun blir oframkomlig vilket får konsekvenser för trafiken även i andra kommuner (Hennlock et al. 2023). Samtidigt behöver kommunerna mer stöd i sitt klimatanpassningsarbete. Det kan vara stöd från andra kommuner genom att studera goda exempel på klimatanpassning, både nationellt och internationellt, och kunskapsdelning mellan kommuner eller stöd från länsstyrelsen som enligt Hennlock et al. (2023) behöver samordna, stötta och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete.

3.1.1. Ansvarsfördelning

Sveriges klimatanpassningsarbete sker genom en ansvarsfördelning där aktörer på olika styrningsnivåer har olika uppgifter.

Nationella aktörer

Riktlinjer och reglering för klimatanpassning kommer främst från nationell nivå. Det innebär bland annat nationella mål och lagar som reglerar hur klimatanpassning kan gå till, exempelvis Plan- och bygglagen (SFS 2010:900) eller Miljöbalken (SFS 1998:808). Nationella aktörer har också ansvaret att peka ut riksintressen genom myndigheter som pekar ut riksintressen inom sina specifika områden (Boverket 2021b). Dessutom har nationella aktörer ett ansvar i att vägleda kommuner och regioner i klimatanpassningsarbetet. På uppdrag av regeringen har Boverket, SMHI, SGI och MSB tillsammans med länsstyrelserna fått detta ansvar (Boverket 2025a).

Även EUs översvämningsdirektiv har inneburit ett ansvar för nationella aktörer. Förordning om översvämningsrisker (SFS 2009:956) fastställer att MSB ska ansvara för att ta fram en nationell översikt över översvämningsrisk och att ta fram nationella riskkartor. Detta görs i sexårscykler där den första cykeln avslutades i december 2015 och den andra i december 2021. Den första cykeln innehöll översvämningsrisk från sjöar och vattendrag medan översvämnningar vid kusten och skyfall inkluderades i den andra cykeln (Arvidsson & Johansson 2024).

I klimatanpassningsutredningen från 2025 (SOU 2025:51) presenteras ett antal lagförslag och förslag till ändringar i befintlig lagstiftning. Ett av dessa är att staten bör ta ett ökat ansvar i planeringen av översvämningskydd. Detta ska i så fall göras där det finns nationella intressen längs kusten. Eftersom det finns mycket nationella intressen längs kusten anser utredningen (SOU 2025:51) att det inte enbart bör vara en kommunal fråga att skydda dessa. Utredningen föreslår att staten ska kunna planera och genomföra anpassningsåtgärder för att skydda nationella intressen. Vidare lyfter utredningen att om statens roll i översvämningsanpassningen inte tydliggörs riskerar det att leda till svåra beslutsprocesser om kommunens resurser inte räcker till. I dagsläget finns det en förväntan bland flera kommuner att staten ska bidra med

finansiering men detta behöver enligt utredningen förtydligas för att kommuner ska veta när och var de kan förvänta sig statliga insatser (SOU 2025:51).

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) är också en aktör som har en roll i klimatanpassningen på nationell nivå. SKR arbetar med rådgivning, service och intressebevakning för alla Sveriges kommuner och regioner. Genom kunskapsspridning, rådgivning till kommuner och regioner och chefsnätverk syftar SKR till att skapa förutsättningar för samverkan mellan kommuner och regioner. Dessutom arbetar SKR för att påverka regering och riksdag genom att företräda regioners och kommuners behov och önskemål (SKR 2025a). Inom klimatanpassning anser SKR (2025a) att frågor om finansiering och planeringsunderlag från statlig nivå är viktiga frågor att lösa för att kommuner ska kunna genomföra lyckade klimatanpassningsåtgärder. Dessutom menar SKR (2025b) att flera av de förslag som lyfts i klimatanpassningsutredningen (SOU 2025:51) kommer innebära ökade administrativa uppgifter som kommuner behöver lägga resurser på, exempelvis att kommuner ska upphäva gamla detaljplaner med risk för klimatrelaterade skador. Istället vill SKR (2025b) se en lagstiftning som förbättrar möjligheten för lösningar som anpassas till lokala förutsättningar samt en tydligare modell för statlig finansiering av klimatanpassningsåtgärder.

Regionala aktörer

På regional nivå har länsstyrelserna ansvaret att representera statliga intressen. Nationella myndigheter ska lämna information till länsstyrelserna som kan vara viktig att beakta i länet. Länsstyrelsen har även möjligheten i den kommunala planeringen att ingripa i frågor som gäller riksintressen, miljö kvalitetsnormer, strandskydd, mellankommunala intressen samt frågor om hälsa, säkerhet och risken för olyckor, översvämningar eller erosion (Boverket 2021b). Länsstyrelserna har även ansvar för att genomföra förordningen om översvämningsrisk (SFS 2009:956). Detta ska göras genom att bedöma sannolikhet och konsekvenser kopplat till översvämningar och att ta fram riskhanteringsplaner för länet (Arvidsson & Johansson 2024).

Sveriges regioner ansvarar inom den fysiska planeringen för sjukvård och regional kollektivtrafik. Utöver detta har regionerna i Stockholm, Skåne och Hallands län har enligt PBL ansvar att upprätta regionplaner. Regionplanerna ska behandla mellanregionala, regionala och mellankommunala intressen. Frågor som ska behandlas i regionplanerna är transportinfrastruktur, trafik, kollektivtrafik, regionalt tillväxtarbete, fysisk

planering, bostadsförsörjning och klimatanpassning. Syftet med regionplanerna är att underlätta kommunal fysisk planering genom att ge bättre underlag till kommunerna (Boverket 2025b).

Trots den lagstadgade regionala planeringen har den regionala nivån ett relativt litet ansvar i det svenska planeringssystemet. Regionplanerna är strategiska planer som syftar till att formulera mål och visioner för regionernas framtida utveckling. Däremot saknar regionerna mandat att genomföra faktiska åtgärder, utöver sina ansvarsområden inom sjukvård och kollektivtrafik, till skillnad från flera andra europeiska länder såsom Tyskland, Nederländerna och Danmark (Bergkvist Andersson & Schmitt 2024). Enligt Bergkvist Andersson och Schmitt (2024) kan den regionala skalan vara en lämplig nivå för att hantera frågor som har stor påverkan på fysiska miljön såsom klimatanpassning. Det kan dessutom vara ett sätt att främja horisontell och vertikal samordning i planeringen på grund av den regionala nivåns placering mellan nationell och kommunal nivå vilket innebär förutsättningar för att samordna kommuner, regionala aktörer och nationella myndigheter (Bergkvist Andersson & Schmitt 2024).

På regional nivå finns även nätverk som samverkar inom särskilda planeringsfrågor. Ett sådant nätverk Regional kustsamverkan Skåne-Halland som är ett samarbete mellan Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU) och länsstyrelserna i Skåne och Halland. Regional kustsamverkan Skåne-Halland startades 2018 och bedriver samverkan inom kustfrågor med regionerna i Skåne och Halland, länens kustkommuner, intresseorganisationer och nationella myndigheter. Syftet med nätverket är att bidra med rådgivning på kommunal nivå, förbättra kunskaps- och planeringsunderlag och förmedla regionala frågor till nationell nivå (Regional kustsamverkan Skåne-Halland u.å).

Kommunala aktörer

I Sverige har kommunerna ett ansvar för klimatanpassningen genom det kommunala planmonopolet. Enligt Plan- och bygglagen, 3 kap. 5§ (SFS 2010:900), ska kommunerna ta hänsyn till risken för skador på den byggda miljön från klimatrelaterad erosion eller översvämningar. Kommunerna har även möjlighet att i detaljplaner reglera att planerad bebyggelse ska anpassas till eventuella översvämningar. Därtill är det kommunernas ansvar att planera för skydd mot översvämningar som är av allmänt intresse. Detta kan exempelvis innebära att bygga skyddsvallar och erosionskydd (SKR 2011). Däremot är kommunens ansvar att upprätta översvämningsskydd begränsat till att skydda det som är av allmänt intresse (Boverket 2025b).

Hur långt kommunerna har kommit i klimatanpassningsarbetet varierar. Generellt sett har kustkommuner, kommuner i storstadsregioner och kommuner i södra Sverige kommit längst i sitt arbete. De kommuner som kommit längst i sitt arbete anger att de i lägre utsträckning upplever svårigheter med intern samordning, bristande rutiner eller otillräckligt planeringsunderlag och metodstöd. Att lösa dessa problem kan därmed ses som framgångsfaktorer i klimatanpassningsarbetet (Sjöberg et al. 2020). Att utveckla planeringsunderlag eller metodstöd är något som kan tas fram genom samverkan med andra kommuner eller aktörer på regional nivå (Hennlock et al. 2023).

Kommuner kan även samarbeta med andra kommuner i etablerade nätverk inom planeringsfrågor. Ett sådant exempel är Familjen Helsingborg där elva kommuner i nordvästra Skåne samarbetar inom frågor som infrastruktur, trygghet och hållbarhet. Samarbetet innebär att kommunerna delar kunskap, resurser och erfarenheter i syfte att uppnå resultat som kommunerna ensamma inte hade klarat av (Familjen Helsingborg u. å). Göteborgsregionens klimatanpassningsnätverk är ett annat exempel på ett mellankommunalt samarbete där 13 kommuner i Göteborgsregionen samverkar inom klimatanpassning för att identifiera gemensamma utmaningar och en gemensam strategi för framtida klimatanpassningsarbete (Länsstyrelsen Västra Götaland 2022).

Övriga aktörer

Även civilsamhället kan ha en viktig roll i klimatanpassningsarbetet. Dessa aktörer besitter ofta lokal kunskap som är viktig för att ta fram lokalt anpassade åtgärder (Becker 2018). Aktörer från civilsamhället som kan vara värdefulla att inkludera i klimatanpassningsarbetet är exempelvis medborgare, verksamheter och intresseorganisationer, exempelvis naturvårdsföreningar eller villaägare (Dalsgaard et al. 2025). Gällande befintlig lagstiftning har fastighetsägare det yttersta ansvaret att skydda sina fastigheter från skador orsakade av översvämningar och lagstiftningen ger fastighetsägare möjlighet att genomföra enskilda klimatanpassningsåtgärder på sin fastighet (SMHI 2025a).

Samtidigt finns det risker med att genomföra enskilda åtgärder, på samma sätt som kommuners klimatanpassningsåtgärder kan påverka andra kommuner kan enskilda fastighetsägares åtgärder påverka närliggande fastigheter negativt genom exempelvis ökad vattenavrinning på grund av byggda skydd (Hummel et al. 2021). Dessutom upplever vissa fastighetsägare att de saknar kunskap och kapacitet för att genomföra effektiva klimatanpassningsåtgärder. Det finns även en uppfattning bland många fastighetsägare att kommuner har det primära ansvaret för klimatanpassning eftersom de huvudsakliga riskerna uppstår

utanför deras fastighetsgräns samt att kommuner har ansvaret för fysisk planering och vatten- och avloppshantering (Hjerpe 2025). Samtidigt menar Hjerpe (2025) att kommuner upplever svårigheter att genomföra klimatanpassningsåtgärder då det kan gynna specifika privata aktörer medan andra inte gynnas, vilket inte är tillåtet enligt Kommunallagen (SFS 2017:725). Detta skapar en situation där ansvarsfördelningen för klimatanpassning mellan kommun och fastighetsägare blir otydlig och båda parter känner sig begränsade.

Klimatanpassningsutredningen (SOU 2025:51) lyfter ett lagförslag om att en kommun som genomför klimatanpassningsåtgärder för att skydda något av allmänt intresse ska kunna ta en avgift av de fastighetsägare som gynnas av åtgärden. Detta ska kunna göras i de fall kommunen planerar ett översvämningsskydd för ett allmänt intresse som samtidigt ger skydd till fastighetsägare. Fastigheter som utan skydd har en stor risk för översvämningar och efter skyddet inte längre löper risk att bli översvämmade kan bli betalningsskyldiga. Avgiften ska inte kunna överstiga 10% av fastighetens marknadsvärde. Utredningens förslag syftar även till att underlätta för fastighetsägare som vill klimatanpassa sin fastighet genom att kommunen ska tillhandahålla underlag om kända klimatrisker och vad kommunen gör för att begränsa dem till fastighetsägare som vill genomföra egna åtgärder (SOU 2025:51).

3.2. Styrningsmodeller för klimatanpassning

Ansvarsfördelningen inom klimatanpassning i Sverige innebär en decentralisering av beslutsfattande där aktörer på olika nivåer har olika ansvar inom klimatanpassningen. Detta benämner Hooghe och Marks (2003) som Multilevel Governance (MLG). Hooghe och Marks (2003) menar att det finns två typer av MLG, typ 1 vilket kan beskrivas som hierarkisk styrning och typ 2 som Verweij et al. (2013) beskriver som nätverksstyrning. Hierarkisk styrning karakteriseras av en tydlig hierarkisk indelning av institutioner på olika nivåer samt att aktörer ofta har ett allmänt syfte, de har flera olika uppgifter kopplat till olika sektorer och deras handlingsutrymme begränsas av geografisk uppdelning snarare än utifrån arbetsuppgifter. Det är även vanligt att beslutsfattande sker genom ett top-down perspektiv där högre nivåer sätter ramarna som nivåerna under måste arbeta efter (Hooghe & Marks 2003). Verweij et al. (2013) beskriver nätverksstyrning som en styrningsmodell där politiskt beslutsfattande och genomförande sker genom att aktörer som deltar i nätverket förhandlar fram gemensamma beslut. Detta menar Hertting (2003) gör att samtliga deltagare i nätverket har ett inflytande i de beslut som tas, även om alla aktörer inte alltid har lika stort inflytande i varje beslut. Dessutom innebär nätverksstyrning en styrningsmodell som inte utgår från de tydliga hierarkiska

nivåerna som finns inom hierarkisk styrning utan baseras istället på att aktörer från olika styrningsnivåer arbetar tillsammans inom specifika frågor som sträcker sig över administrativa gränser (Hooghe & Marks 2003).

3.2.1. Hur styrs klimatanpassning idag?

Samhällsplanering i Sverige, vilket inkluderar klimatanpassning, karakteriseras främst av hierarkisk styrning (Nilsson et al. 2012). Ansvaret fördelas mellan nationell, regional och kommunal nivå. Nationell nivå omfattar lagstiftning och riktlinjer för hur regioner och kommuner bör och kan arbeta. I Sverige är den regionala nivån begränsad i fysisk planering. Endast ett fåtal av landets regioner har juridiska krav på att bedriva regional planering, däribland Region Skåne. På regional nivå finns också länsstyrelserna som ska företräda statens intresse på den regionala nivån. Slutligen är det kommunerna som ansvarar för planering av deras mark och vatten, vilket inkluderar klimatanpassningsåtgärder (Boverket 2021b).

Även Barquet et al. (2024) och Becker (2018) visar i sina studier att klimatanpassningsarbetet utgår från ett tydligt hierarkiskt system där kommunerna rapporterar uppåt till länsstyrelserna som kontrollerar kommunernas arbete. Länsstyrelsen är i sin tur ansvarig för att representera statens intresse och styrs av de beslut som tas på nationell nivå (Becker 2018; Barquet et al. 2024). Samtidigt finns det tendenser av nätverksstyrning (Hertting 2003; Hooghe & Marks 2003; Verweij et al. 2013) i klimatanpassningsarbetet. Länsstyrelsen Västra Götalands (2022) rapport om samverkan i nätverk lyfter ett antal nätverk som samverkar om planeringsfrågor exempelvis Fyrbodals kommunalförbund, Miljösamverkan väst och ÖP nätverk där 37 kommuner samverkar om olika frågor som rör översiktsplanering. Även Regional kustsamverkan Skåne-Halland kan ses som ett nätverk där nationella myndigheter, länsstyrelser och kommuner samverkar inom kustfrågor (Regional kustsamverkan Skåne-Halland u.å).

3.2.2. Vad får nuvarande styrning för konsekvenser?

Barquet et al. (2024) menar att det finns skillnader i hur aktörer på olika nivåer hanterar översvämningsproblematiken. På statlig nivå hanteras problemet mer inom ramarna för rådande praktik där ambitionen är att integrera klimatanpassningsarbetet i befintliga strategier och planering på nationell nivå (Barquet et al. 2024). Även nationella aktörers starka fokus på riktlinjer och vägledning snarare än bindande reglering visar på att översvämningshanteringen sker enligt rådande praktik. Kommunernas arbetssätt faller även främst inom ramarna för rådande praktik men diskursen innehåller en högre grad av säkerhetsisering på kommunal nivå än på nationell nivå. Att arbeta inom ramarna för rådande praktik kan leda till lägre

kostnader och snabbare beslutsfattande men det saknar ofta transformativa element som kan behövas för att hantera översvämningar (Barquet et al. 2024; SKR 2025c).

Att en stor del av ansvaret för anpassning till översvämningar läggs på kommunerna kan leda till en orättvis fördelning av skydd samtidigt som kommuner i vissa fall inte har tillgång till tillgänglig kunskap och behöver arbeta fram egna metoder (Barquet et al. 2024; Becker 2018). Barquet et al. (2024) menar att lagar och reglering från nationell nivå ligger efter vilket innebär att kommuner har stor frihet i planering av översvämningsåtgärder samtidigt som de ofta saknar resurser i form av kunskap, budget och personal samt politiskt mandat att genomföra större åtgärder. Detta kan leda till att projekt med lägre kostnader och traditionella metoder prioriteras istället för transformativa åtgärder. Detta menar Becker (2018) tyder på en vertikal frikoppling där kommuner saknar omfattande och konsekvent guidning från nationell nivå vilket kan visa på behovet av förändring i arbetssättet med klimatanpassning, antingen genom att större ansvar läggs på nationell eller regional nivå eller på en starkare samverkan mellan kommuner.

Kommunernas begränsade resurser påverkar också vad som prioriteras i arbetet med anpassning till översvämningar. Arvidsson och Johansson (2024) visar i sin studie att riskbedömningar som görs av kommuner ofta håller hög kvalitet, däremot är bedömning av konsekvenser inte lika utförliga. Studien skiljer på direkta och indirekta konsekvenser där direkta konsekvenser är sådant som tydligt kan kopplas till översvämningar, exempelvis skador på byggnader i översvämmade områden. Indirekta konsekvenser kan exempelvis vara att viktig infrastruktur skadades i översvämmade områden vilket sedan får en negativ påverkan på platser som inte ligger i översvämmade områden på grund av att platser är beroende av sammanbindande infrastruktur för att fungera. En anledning till att indirekta konsekvenser inte bedöms i tillräckligt stor utsträckning kan vara att kommuner saknar kunskapen om hur beroendeförhållanden ser ut, vilket hade behövts ta fram i samverkan med externa aktörer som exempelvis andra kommuner, länsstyrelser, statliga myndigheter eller privata företag (Arvidsson & Johansson 2024).

3.2.3. Hur kan framtida klimatanpassning styras?

Att arbeta med klimatanpassning genom nätverksstyrning är enligt Verwij et al. (2013) mer lämpligt än en tydligt hierarkisk styrningsmodell. Hierarkiska styrningsmodeller leder ofta till att aktörer på lägre nivå har mindre möjlighet att utnyttja sina resurser effektivt eftersom deras rådighet begränsas av beslut från aktörer på högre nivå (Verweij et al. 2013). Samtidigt menar Barquet et al. (2024) att kommuner idag har relativt stor frihet i klimatanpassningsarbetet eftersom lagstiftning och riktlinjer från nationella nivå ligger efter men

att många kommuner istället saknar resurser och politiskt stöd för att genomföra åtgärder. Att istället arbeta mer med nätverksstyrning gör det lättare att samla kunskap inom ett ämne samtidigt som det bidrar till flexibilitet i problemlösningsförmågan, vilket behövs vid komplexa och föränderliga problem som klimatarbete (Hooghe & Marks 2003).

Inom forskningen om styrning av klimatanpassning finns det ett tydligt stöd för en nätverksstyrning eftersom det innebär en större flexibilitet och effektivare kunskapsöverföring samtidigt som hierarkisk styrning präglas av stelhet och oförmåga att effektivt överföra kunskap, vilket är aspekter som ofta lyfts fram som viktiga när det handlar om klimatanpassning (Nilsson et al. 2012; Nykvist et al. 2017). Samtidigt menar Nykvist et al. (2017) att aktörer som arbetar med nätverksstyrning saknar de nivåspecifika politiska aspekterna som gör det möjligt att implementera faktiska lösningar. Aktörer i nätverk kommer alltid, så länge inte hela det politiska systemet förändras, att arbeta inom ramarna som sätts upp av aktörer inom det hierarkiska styrningssystemet. Nilsson et al. (2012) argumenterar dessutom för att aktörer inom nätverksstyrning ofta saknar den institutionaliserade kunskap och långsiktighet som karakteriserar hierarkisk styrning. Eftersom det finns för- och nackdelar med både hierarkisk styrning och nätverksstyrning menar Hooghe och Marks (2003) att en blandning av de två styrningsmodellerna hade fungerat bäst i praktiken.

Fell (2008) menar däremot att nätverksstyrning inte nödvändigtvis behöver vara utan de demokratiska aspekterna som hierarkisk styrning karakteriseras av. Hon beskriver två aspekter som påverkar nätverksstyrningens politiska legitimitet. För det första behöver folkvalda politiker ha möjlighet att kontrollera processen för att tillgodose medborgarnas önskemål. För det andra behöver processen vara öppen och transparent för att politiker ska kunna hållas ansvariga för processen av de medborgare de representerar. Länsstyrelsen Västra Götaland (2022) ser däremot inte involvering av en politisk dimension i nätverk som ett krav för att inte tappa de demokratiska aspekterna. De ser snarare inkludering av en politisk dimension som en styrka i nätverk. Genom att inkludera politiker får diskussionerna större tyngd och gör det lättare att faktiskt genomföra de beslut som tas.

3.3. Samverkan inom klimatanpassning

Problem med stigande havsnivåer och översvämningar kommer att drabba samtliga skånska kustkommuner. Eftersom översvämningar inte tar hänsyn till administrativa gränser och enskilda kommuners åtgärder påverkar närliggande kommuner, blir samverkan viktig (Germundsson & Wingren 2017; Hummel et al.

2021). Decentraliseringen av beslutsfattande, som i detta fallet innebär att en stor del ansvaret landar på kommunerna, gör att kommuner inte har tillräcklig kapacitet för att hantera spillover effekter som uppstår genom enskilda kommuners lösningar. Samverkan kan bidra till att gemensam nytta skapas genom att aktörer delar med sig av resurser och kunskap vilket kan leda till åtgärder av högre kvalitet än om varje aktör genomför åtgärder individuellt (Sunding 2025). Långsiktig samverkan kan också skapa effektivitet i beslutsfattande samtidigt som det internaliserar spillover problem (Feiock 2007).

Samverkan som begrepp har ingen entydig definition (Gustafsson 2022). Däremot kan det beskrivas som en form av gemensam aktion som omfattar två eller fler aktörer som arbetar tillsammans mot ett gemensamt intresse. Gustafsson (2022) menar att begreppet samverkan kan delas in i tre begrepp som beskriver olika sätt som aktörer arbetar tillsammans; samarbete, samordning och samverkan. McNamara (2012) menar att en del forskare beskriver relationen mellan samarbete, samordning och samverkan som en skala där samarbete anses vara den lägsta formen av gemensamt agerande medan samverkan är den högsta. Däremot anser McNamara (2012) att någon av de formerna inte är sämre än en annan utan att de behövs i olika situationer. Nedan förklaras begreppen samarbete, samordning och samverkan utifrån Gustafssons (2022) definition.

- **Samarbete:** Samarbete beskrivs som den form av gemensam aktion som kräver minst ansträngning av de inblandade aktörerna. Syftet med samarbete är att utbyta erfarenheter och kunskap mellan organisationer för att de bättre ska kunna uppnå sina egna mål. De aktiviteter som genomförs inom ett samarbete är av gemensamt intresse för aktörerna men de behöver inte nödvändigtvis ha gemensamma mål. Dessutom är samarbete något som kan göras utan att ändra på befintliga strukturer eller aktörernas egna mål och visioner.
- **Samordning:** Till skillnad från samarbete är gemensamma eller överensstämmande mål en förutsättning för samordning. Dessutom är en tydlig roll- och ansvarsfördelning viktig för samordning och interaktionen mellan aktörer är mer formell än i ett samarbete eftersom aktörer som samordnar är beroende av varandra för att uppnå sina gemensamma mål.
- **Samverkan:** Likt samordning utgår samverkan från att aktörerna som samverkar har gemensamma intressen, mål och ambitioner samt en tydlig ansvarsfördelning som syftar till att uppnå resultat som aktörer inte hade haft möjlighet att uppnå på egen hand. Samverkan handlar om att aktörerna tillsammans arbetar för att utveckla gemensamma regler, normer, strukturer och mål vilket förutsätter att organisationerna anpassar sig utifrån dessa för att uppnå gemensam nytta.

Samverkansrelationer omfattar även ett gemensamt inflytande inom beslutsfattande och där organisering och arbetssätt utvecklas utifrån de deltagande aktörernas behov.

Flera olika aktörer är viktiga att involvera i samverkansprocesser. Både nationella och regionala aktörer besitter mycket kunskap och har dessutom ett inflytande över kommunerna vilket kan användas både för att initiera samverkan och för att facilitera kunskapsspridning. Samtidigt är intern samverkan i kommunerna viktigt för att kommunernas arbete med översvämningsåtgärder påverkar flera av kommunens ansvarsområden (Becker 2018). Samverkan mellan kommuner är ett effektivt sätt att dela kunskap och möjliggör även gemensamma lösningar (Hummel et al. 2021). Dessutom är människor som bor eller vistas mycket på platsen en värdefull källa till lokal kunskap som kan bidra till att göra åtgärder bättre lokalt anpassade då lokal kunskap ofta utgår från platsens förutsättningar medan expertkunskap ofta utgår från kunskap på en mer generell nivå (Dalsgaard et al. 2025; Becker 2018).

3.3.1. Vad finns det för utmaningar med samverkan?

Samtidigt som samverkan kan bidra med mycket nytta för kommunerna (Hennlock et al. 2023; Länsstyrelsen Skåne 2020) innebär samverkan också utmaningar som måste lösas. För att kommuner ska känna att det är värt att samverka behöver den upplevda nyttan vara större än de upplevda kostnaderna (Feiock 2007). Att uppskatta och väga kostnader och nyttor mot varandra kan vara problematiskt. Kostnader är något som uppstår i början av samverkansprocesser när det inte redan finns etablerade nätverk eller relationer mellan aktörer (Feiock 2007). Samtidigt är nyttorna ofta långsiktiga och det kan ta lång tid innan nyttorna blir synliga (Wiberg & Limani 2015). Detta är något som kan bli speciellt problematiskt i politiskt styrda organisationer med korta mandatperioder. Då behöver politiker hela tiden arbeta för att säkra röster till nästa val vilket kan bidra till mer kortsiktiga lösningar på problem. Om politiska organisationer istället arbetar med längre tidshorisonter kommer samverkans långsiktiga nyttor väga tyngre än de kortsiktiga kostnaderna (Feiock 2007).

En utmaning som uppstår i samband med samverkan är samordning mellan aktörer. Att aktörer som ska samverka har liknande uppfattningar om vilka utmaningar de står inför och vad som behöver göras är väsentligt för att samverkan ska fungera väl. Dessutom har aktörer som deltar i samverkansprocesser olika förväntningar på resultatet av samverkansprocessen vilket behöver diskuteras tidigt i processen för att undvika konflikter (Feiock 2007). Becker (2018) menar att eftersom kommuner inom det svenska planeringssystemet är beroende av varandra för olika typer av information och stöd är tillit viktigt för att

kunna veta att de aktörer de samverkar kan bidra med det kommunerna behöver. Han menar vidare att kommuner behöver veta att de kommer få det stöd de behöver av andra aktörer för att välja att inleda en samverkan med dem (Becker 2018). Därmed behövs kunskap om andra aktörer för att identifiera andra aktörer att samverka, annars riskerar sökandet efter samverkanspartners att bli oproduktivt (Feiock 2007).

Även i fall där aktörer som samverkar har bra kunskap om varandra kan utmaningar uppstå. Förhandlingar om en rättvis fördelning av arbetsuppgifter och ekonomiska kostnader kan påverkas av en asymmetri i aktörernas ekonomiska och politiska förutsättningar. Då riskerar aktörer med starka ekonomiska resurser och politiskt stöd att bli dominanta i förhandlingar och bli den som gynnas mest av genomförda åtgärder. För aktörer som inte gynnas lika mycket av åtgärder är risken större att de drar sig ur samverkan trots att den kollektiva nyttan är stor (Feiock 2007). Att exempelvis kommuner med mindre ekonomiska eller politiska resurser känner att de har inflytande över samverkansprocessen är viktigt eftersom kommuner behöver känna att de själva får ut något av samverkan förutom den kollektiva nyttan för att de ska känna att det är värt det att lägga till tid och ekonomiska resurser på att samverka (Becker 2018). Detta kan även bli en utmaning för politiker i organisationer som samverkar. Vid all form av samverkan behövs någon form av kompromisser för att uppnå en kollektiv nytta. Det kan bli en utmaning i de fall politiker till viss del behöver gå emot sina invånares intressen för att göra något som ger positiva effekter för andra kommuners invånare (Feiock 2007).

3.3.2. Samverkan med vem?

Arbete med klimatfrågor har under lång tid bedrivits med ett expertdrivet synsätt i stora delar av världen och även i Sverige (Barquet et al. 2024; Andre et al. 2023). Att arbeta med ett expertdrivet synsätt har potentialen att leda till ett vetenskapligt förankrat kunskapsunderlag då arbetet till stora delar utgår ifrån framtidsprognoser och riskbedömningar framtagna av personer med stor expertis inom området (Barquet et al. 2024). Samtidigt finns det argument inom forskningen att det behövs ett skifte från forskningsdrivna, top-down modeller för klimatarbete mot ett kollaborativt, processorienterat och användardrivet synsätt (Andre et al. 2023), vilket Dalsgaard et al. (2025) benämner samskapande processer. Att göra detta menar Barquet et al. (2024) skulle skapa bättre förutsättningar för en klimatanpassning som bygger på rättvisa och jämlikhet. Samtidigt menar Andre et al. (2023) att ett fullständigt skifte inte är optimalt och att det behövs både expertkunskap och lokal kunskap för att möjliggöra en effektiv klimatanpassning.

Boon et al. (2019) menar att eftersom klimatanpassningsprojekt är komplexa och mångsidiga behövs kunskap från flera aktörer med olika typer av kunskap. Dessutom behöver projekten vara lösningsorienterade på grund av klimatproblemets aktualitet (Boon et al. 2019), vilket Andre et al. (2023) menar att samskapande processer är. Galan et al. (2023) lyfter även vikten av att arbeta med den lokala skalan i ett planeringssystem som styrs över flera nivåer. Att arbeta med samskapande inom klimatanpassning är ett effektivt sätt att identifiera kollektiva problem, visioner och lösningar genom att involverade aktörer såsom offentliga aktörer, företag och civilsamhället i ett tidigt skede diskuterar sina problem, förväntningar på processen och målbilder och utifrån detta identifierar vad som behöver göras för att genomföra åtgärder som bidrar med kollektiv nytta (Dalsgaard et al. 2025). På så sätt kan samskapande inte bara leda till en mer rättvis och jämlik klimatanpassning (Barquet et al. 2024) utan även leda till lösningar som är av högre kvalitet, bättre anpassade till lokala förutsättningar och lättare att genomföra (Galan et al. 2023). Dalsgaard et al. (2025) anser även att samskapande är ett sätt att komma bort från det stuprörskonstruerade arbetssätt som är vanligt inom institutioner, vilket ofta leder till monofunktionella åtgärder. Istället kan samskapande leda till processer som tar hänsyn till flera olika perspektiv och leder till multifunktionella lösningar (Dalsgaard et al. 2025).

3.3.3. Samskapande processer

Att arbeta med samskapande processer kan involvera ett brett spektrum av aktörer. Det kan exempelvis innefatta medborgare, verksamheter, grupper med särskilda intressen och offentliga aktörer på kommunal, regional och nationell nivå (Dalsgaard et al. 2025). Att arbeta med en stor mängd aktörer med olika bakgrund och expertis gör processerna mer komplexa vilket kan göra det svårare att uppnå resultat som samtliga deltagare är nöjda med och skapa konflikt, osäkerhet och förstärka befintliga klyftor om det inte görs rätt (Dalsgaard et al. 2025; Verweij et al. 2013). Eftersom alla projekt är olika är det viktigt att processen anpassas till de lokala förutsättningarna.

Däremot menar Dalsgaard et al. (2025) att det finns generella principer som kan appliceras på samskapande processer för att uppnå bättre resultat. För att skapa förutsättningar för en fungerande samskapande process är det viktigt att redan vid projektets initiering tänka över vem som ska involveras, på vilket sätt de ska involveras och hur deras kunskap ska tas tillvara i projektet. Att dessutom undersöka förutsättningar för ett fungerande samarbete genom att undersöka lokala dynamiker mellan människor och grupper, erfarenheter från tidigare projekt och intresse för att delta kan göra det lättare att hantera utmaningar med samverkan

(Dalsgaard et al. 2025), exempelvis att involverade aktörer har olika uppfattningar om problem och mål eller ekonomiska och politiska ojämlikheter mellan aktörer (Feiock 2007).

Tidiga offentliga möten med intressenter i syfte att formulera gemensamma visioner och idéer på åtgärder kan också bidra till större stöd för projektet eftersom intressenter upplever att de har större inflytande (Dalsgaard et al. 2025). Om en projektägare, exempelvis en kommun som vill genomföra anpassningsåtgärder, kan andra aktörer uppleva att de inte har samma möjlighet att påverka projektet samtidigt som det kan vara svårare för projektägaren att ändra sina idéer för att ta in idéer från processdeltagare (Becker 2018). För att stärka intressenters inflytande ytterligare kan de involveras i beslutsprocessen vilket även bygger starkare lokalt stöd för projektet (Dalsgaard et al. 2025) samtidigt som det kan bygga tillit som skapar bättre förutsättningar för framtida samverkan (Becker 2018). Efter projektet är genomfört är det viktigt att underhålla kommunikationskanaler med deltagare för samverkan i framtida projekt samt att föra vidare kunskapen från projektet till andra aktörer för att göra det lättare för dem att arbeta med samskapande processer i sina projekt (Dalsgaard et al. 2025).

3.3.4. Hur kan en fungerande samverkan främjas?

Verweij et al. (2013) lyfter fram tre faktorer som påverkar hur väl samverkan i nätverk kan uppnå önskade resultat; nätverkens komplexitet, involvering av intressenter och nätverkshantering.

Nätverkens komplexitet

Nätverkens komplexitet beror dels på hur många aktörer som är inblandade, dels på hur lika eller olika de inblandade aktörerna är. Komplexiteten kan även påverkas av de frågor som hanteras, mer omtvistade frågor som klimatrelaterade problem bidrar ofta till en högre komplexitet. Aktörer med olika typer av kunskap och behov i samverkansprocesser ökar också komplexiteten (Verweij et al. 2013). Genom att begränsa antalet deltagare kan möjligheterna för ett närmare samarbete öka enligt Länsstyrelsen Västra Götaland (2022). Ett lägre antal deltagare kan bidra till att de som deltar bygger en närmare relation med varandra vilket bygger tillit som ligger till grund för framtida samarbeten. Dessutom belyser Länsstyrelsen Västra Götaland (2022) vikten av att i så stor utsträckning som möjligt hålla fysiska möten för att förbättra förutsättningarna för bättre relationer mellan deltagarna.

Samtidigt är det nödvändigt för att bidra till ett så bra kunskapsunderlag som möjligt. Att involvera både aktörer med expertkunskap och lokal kunskap i klimatanpassningsprojekt är nödvändigt för att kunna

genomföra lokalt anpassade åtgärder (Boon et al. 2019; Andre et al. 2023). Generellt sett är det svårare att uppnå resultat som samtliga involverade aktörer är nöjda med i mer komplexa nätverk (Verweij et al. 2013; Länsstyrelsen Västra Götaland 2022). Däremot kräver komplexa problem, exempelvis anpassning till översvämningar, mer komplexa nätverk för att lösa. Det beror dels på att fler aktörer blir påverkade och därmed behöver involveras. Samtidigt kan dessa aktörer bidra till mer kunskap som behövs för att lösa problemet (Verweij et al. 2013). Dalsgaard et al. (2025) menar att samverkan med enskilda representanter för olika grupper kan vara ett sätt att involvera en stor mängd aktörer i processen utan att komplexiteten ökas avsevärt.

Involvering av intressenter

Djupgående involvering av intressenter är en viktig faktor för att uppnå önskade resultat i en samverkansprocess. Att dessutom involvera intressenter tidigt i processen kan leda till en snabbare process eftersom intressenter då är mer benägna att stötta de beslut som tas. Dessutom är intressenter viktiga i komplexa frågor då de kan bidra med kunskap som inte finns hos andra aktörer (Verweij et al. 2013). Intressenter kan involveras på olika sätt, från att enbart bli informerade om beslut till att få vara med i beslutsfattandet (Verweij et al. 2013; Dalsgaard et al. 2025) Att intressenter involveras mer djupgående där de får vara med under hela processen ökar chanserna för en lyckad samverkan (Verweij et al. 2013; Länsstyrelsen Västra Götaland 2022). Länsstyrelsen Västra Götaland (2022) anser även att en bredare involvering av intressenter kan leda till ett bredare kunskapsunderlag vilket skapar en bättre helhetsbild av aktuella problem vilket behövs när man hanterar komplexa frågor som klimatanpassning. Detta skulle kunna göras genom samskapande där intressenter involveras under hela processen och även kan ha ett visst inflytande i beslutsfattande (Dalsgaard et al. 2025). Även inkludering av externa aktörer kan bygga ett bredare kunskapsunderlag. Det kan exempelvis vara personer från statliga myndigheter eller länsstyrelser med kunskap inom ett specifikt ämne (Länsstyrelsen Västra Götaland 2022; Andre et al. 2023).

Nätverkshantering

Nätverkshantering handlar om hur nätverken är strukturerade. Verweij et al. (2013) beskriver två typer av nätverk där den första typen beskrivs som adaptiv och målsökande och där det huvudsakliga syftet är att utforska potentiella lösningar på ett problem. Den andra typen benämns som mer stängd där mål är formulerade innan processen börjar och där syftet är att utforska tillvägagångssätt för att uppnå målen. Länsstyrelsen Västra Götaland (2022) belyser vikten av att nätverk bör vara flexibelt utformade för att medlemmarna tydligt ska förstå vilka nyttor de får ut av att delta. Detta kan exempelvis göras genom att en

nätverkssamordnare utses som ansvarar för att planera, organisera och följa upp arbetet. Alternativt kan ett arbetsutskott ansvara för att bestämma dagordningar och identifiera frågor för mötena. Även Dalsgaard et al. (2025) lyfter vikten av att arbeta flexibelt för att kunna hantera utmaningar och ta tillvara på möjligheter som uppstår under processens gång.

Samtidigt som Länsstyrelsen Västra Götaland (2022) belyser vikten av fysiska möten för att bygga relationer menar de att digitala möten kan göra det lättare för aktörer med tidsbrist eller långa resvägar att delta. Detta bör i så fall göras i kombination med fysiska möten. Förutsättningar för djupgående samverkan kan förbättras genom att nätverken har en transparent, tillåtande och prestigelös kultur (Länsstyrelsen Västra Götaland 2022). SKR (2025c) menar även att öppenhet och transparens från kommuner om ekonomiska prioriteringar och målkonflikter inom de gjorda prioriteringarna gentemot kommunens invånare bidrar till att bygga upp förtroende för kommunens politiker och tjänstepersoner. Dalsgaard et al. (2025) menar att en fungerande kommunikation är väsentlig för samverkansprocesser. Att ta fram en kommunikationsstrategi och kommunikationsplan kan vara verktyg för att underlätta kommunikationen.

Tillit mellan deltagarna och att skapa en förståelse för varandras förutsättningar och målbilder är en nyckelfaktor för att samverkansprocesser ska fungera (Länsstyrelsen Västra Götaland 2022). Detta är viktigt att klargöra i ett tidigt skede av processen. Att tydliggöra projektets syfte och mål samt hur andra aktörer ska involveras och deras tankar om arbetet tidigt skapar bättre förutsättningar för åtgärder som anpassas till så många deltagares behov och önskemål som möjligt (Dalsgaard et al. 2025). Sätt som detta kan uppnås genom är exempelvis att hålla fysiska möten i så stor utsträckning som möjligt för att bygga djupare relationer mellan deltagarna och att utföra studiebesök hos medlemmarna för att få en bättre förståelse av vilka problem de arbetar med och hur de avser att lösa dessa (Länsstyrelsen Västra Götaland 2022). Genom att aktörer bygger upp djupare relationer med varandra byggs även tillit mellan aktörerna vilket underlättar förutsättningar för en fungerande samverkan (Becker 2018). Att undersöka befintliga sociala dynamiker såsom sociala relationer, erfarenheter från tidigare projekt samt intresse av att delta i nya projekt kan också bidra till större tillit och bättre förståelse mellan samtliga deltagare (Dalsgaard et al. 2025).

3.4. Horisontell och vertikal samordning inom klimatanpassning

Styrning av kustzoner involverar ett stort antal aktörer på olika styrningsnivåer. Det kan exempelvis omfatta nationella myndigheter, regioner och länsstyrelser på regional nivå, kommuner, privata företag och invånare. Dessa aktörer har ofta överlappande ansvarsområden och gemensamma problem med exempelvis stigande havsnivåer. Samtidigt kan olika aktörer ha olika intressen och syn på vilka åtgärder som bör vidtas. Att olika aktörer arbetar mot olika mål och åtgärder riskerar att bli kontraproduktivt och kräver dessutom mer personella och ekonomiska resurser samt mer kunskap (Singh et al. 2021). Genom att aktörer som arbetar med kustzonen är samordnade kan aktörerna istället arbeta mot ett gemensamt mål med en delad bild av vad som behöver göras (Feiock 2007). Dessutom kan delning av resurser och kunskap leda till att det är möjligt att genomföra åtgärder av högre kvalitet än vad aktörerna hade haft möjlighet att genomföra individuellt (Sunding 2025).

Sunding (2025) beskriver samordning av aktörer som ett tillstånd där alla delar av planering och förvaltning av exempelvis kustområdet är koordinerat och integrerat från vision och mål till genomförande och underhåll av åtgärder. Gustafsson (2022) menar även att samordning mellan aktörer bygger på en tydlig roll- och ansvarsfördelning. Detta menar Singh et al. (2021) har potentialen att minska konflikter mellan aktörer och att främja förutsättningar för synergieffekter. Samordning av aktörer kan ske både vertikalt och horisontellt. Vertikal samordning handlar om samordning av aktörer på olika styrningsnivåer vilket exempelvis kan innebära att mål och riktlinjer från nationell nivå stämmer överens med kommunala ambitioner eller att kommunal fysisk planering följer regionala strategier i de fall regioner har tagit fram regionplaner. Horisontell samordning behandlar istället samordning av aktörer som är på samma styrningsnivå (Singh et al. 2021), exempelvis att olika kommuner eller regioner arbetar mot samma mål eller med gemensamma åtgärder. Dessutom kan horisontell samordning omfatta aktörers interna samordning, exempelvis hur olika kommunala förvaltningar kan överkomma stuprörseffekter som är vanliga i kommunala verksamheter (Sunding 2025).

Genom att samordna aktörer vertikalt främjas både top-down och bottom-up perspektiv. Internationella och nationella mål och riktlinjer som de Globala målen (Globala målen u.å) eller nationella myndigheters mål och riktlinjer för klimatanpassning, exempelvis Boverket (2021a) eller Naturvårdsverket (2023a), är viktiga för att anpassa samhällen till ett förändrat klimat. Samtidigt är implementeringen av målen beroende av att aktörer på lägre styrningsnivåer såsom regioner, kommuner och företag arbetar för att uppnå målen vilket belyser vertikal samordning utifrån ett top-down perspektiv (Singh et al. 2021). Eftersom

internationella och nationella aktörer har ett begränsat mandat att genomföra anpassningsåtgärder inom det svenska planeringssystemet är uppfyllnaden av klimatrelaterade mål beroende av att exempelvis kommuner arbetar för att genomföra åtgärder som bidrar till att uppfylla målen (Bertuzzi et al. 2022). Dessutom menar Barquet et al. (2024) att eftersom nationell lagstiftning kring klimatanpassning inte hängt med i kommunernas arbete har kommunerna nu en större frihet att arbeta med klimatanpassning. Detta kan påverka hur den nationella lagstiftningen kring klimatanpassning utvecklas och belyser således hur vertikal samordning kan främja bottom-up perspektiv (Barquet et al. 2024).

Att olika aktörer på samma nivå, exempelvis olika kommuner, koordinerar sina planer och åtgärder för att uppnå internationella eller nationella klimatanpassningsmål bidrar till aktörer kan dela resurser i form av tid, ekonomi och kunskap vilket ökar sannolikheten att vidtagna åtgärder bidrar till ökad resiliens (Bertuzzi et al. 2022). Horisontell samverkan är viktigt med tanke på att klimatrelaterade problem såsom stigande havsnivåer och översvämningar inte tar hänsyn till de administrativa gränser som exempelvis kommuner arbetar inom och att åtgärder som inte planerats med hänsyn för vilka konsekvenser de föra med sig kan leda till en större total skada än nytta (Hummel et al. 2021).

4. Resultat och analys

I detta kapitel presenteras och analyseras den insamlade empirin. Kapitlet inleds med en beskrivning av Vellinge kommun och skyddsvallen samt en karta över Falsterbonäset med relevant information. Därefter presenteras den tematiska analysen där empirin kategoriseras utifrån identifierade teman. Kapitlet avslutas med att empirin analyseras utifrån de tre teoretiska perspektiven; styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassning.

Figur 1. Karta över Falsterbonäset som visar kommundelarna Skanör-Falsterbo, Höllviken-Ljunghusen, Vellinge och Lilla Hammars näs samt väg 100 och de naturreservat som finns på Falsterbonäset. Kartdata © Lantmäteriet (2023a; 2023b).

4.1. Fallet Vellinge kommun

Platsen som idag utgör Vellinge kommun har varit bebodd under lång tid och havet har under lång tid varit en del i samhället på Falsterbonäset. Under medeltiden skedde den första omfattande befolkningsökningen på Falsterbonäset eftersom det fanns ett stort bestånd av sill i havet som var en viktig handelsvara för området. Skanör-Falsterbo växte under denna tid till en stad med 30 000 invånare som varje år arrangerade stora marknader med handel av bland annat sill (Vellinge kommun 2013). Sillbeståndet minskade under 1400- talet och en stor del av befolkningen flyttade därifrån. Invånarna som bodde kvar ägnade sig främst åt jordbruk men havet hade en fortsatt viktig roll, bland annat genom att tång och alger från havet användes som gödsel till åkrarna. Tången användes även för att bygga tångvallar som dels skulle hägna in djuren men även skydda odlingsmarkerna från översvämningar. Vallarna hade en höjd på 1,6 meter och det finns fortfarande tångvallar bevarade i kommunen i Skanör och Falsterbo samt rester av vallen i Ljunghusen, vallarna har däremot sjunkit ihop till en lägre höjd idag (Vellinge kommun 2015).

Sedan slutet av 1800- talet har Falsterbonäset återigen ökat i popularitet. Badkulturens genombrott samt närheten till Malmö och utbyggnaden av järnvägen gjorde Skanör och Falsterbo med sina sandstränder till populära semesterorter (Vellinge kommun 2013). Även Höllviken och Ljunghusen var populära semesterorter som främst bestod av fritidshusbebyggelse fram till 1960- talet (Vellinge kommun 2015). Under 1960- talet kom den gröna vågen som gjorde att många bosatta i städer ville flytta ut till förorterna eller landet. I och med detta byggdes ett stort antal småhus och antalet permanentboende på Falsterbonäset ökade (Vellinge kommun 2013). Kommunen är rik på naturvärden och i en medborgarundersökning uppgav 80% av de svarande att de bosatt sig i kommunen på grund av naturen (Vellinge kommun 2015).

Vellinge kommun bildades i samband med kommunsammanslagningen 1974 efter att de tidigare kommunerna Vellinge, Månstorp, Räng och Skanör med Falsterbo stad slagits ihop till en kommun. Vid kommunsammanslagningen var kommunens befolkning 20672 vilket har ökat till 37902 år 2025. Av kommunens befolkning bor 61% i Höllviken, Ljunghusen, Skanör och Falsterbo på Falsterbonäset (SCB 2025). Hela kommunen, särskilt Falsterbonäset, präglas av ett låglänt landskap och den högsta punkten på Falsterbonäset är endast fem meter över havet (Vellinge kommun 2015). På Falsterbonäset ligger 60% av bebyggelsen lägre än två meter över havet medan 95% ligger lägre än tre meter över havet (Vellinge kommun 2024a). 1872 inträffade en översvämning kallad Backafloden som nådde 2,5 meter vilket hade orsakat stor skada på bebyggelse och infrastruktur om den inträffat idag (Vellinge kommun 2024a). Områdets låglänta landskap samt flacka sandstränder gör Falsterbonäset till en av de platser i Skåne som är mest utsatt för

översvämningar och stigande havsnivåer (Vellinge kommun 2013; Germundsson & Wingren 2017; MSB 2021).

På grund av Falsterbonäsets utsatthet för översvämningar har Vellinge kommun planerat och börjat bygga ett översvämningsskydd. Problematik med stigande havsnivåer och översvämningar har uppmärksammats under lång tid på Falsterbonäset och på 1980- talet inleddes ett samarbete med Lunds tekniska högskola för att undersöka denna problematik (Vellinge kommun 2013). Utredningar och planering av ett översvämningsskydd inleddes 2007 och resulterade i en tillståndsansökan som vann laga kraft 2022 (Teknisk konsult 7/11-2025). Översvämningsskyddet planeras bli 21 kilometer långt där 14 kilometer är naturbaserad vall och 7 kilometer olika typer av murliknande element. Dessutom kommer 5 kilometer sanddyner användas som skydd längs sandstränderna (Vellinge kommun 2024c). Arbetet är uppdelat i fyra etapper, etapp 1 och 2 började byggas 2024 och planeras vara färdiga 2027. Etapp 3 och 4 inväntar detaljprojektering och planeras vara färdiga 2031. Vallarna som byggs nu planeras kunna skydda mot översvämningar till och med 2065. Långsiktigt planeras översvämningsskyddet bestå av ett inre och ett yttre skydd där vallarna som byggs nu är det inre skyddet (Vellinge kommun u.å).

Skyddsvallen kommer vid färdigställande ha en krönhöjd på tre meter över havet. Hur hög vallen blir på olika platser påverkas således av den befintliga markens höjd över havet. Det konstruerade skyddet kommer att ha en höjd lägre än 1,5 meter över marknivå på 80% av sträckningen och endast på ett fåtal platser kommer skyddets höjd vara högre än 2,5 meter över marknivå. Projektet delfinansieras av MSB samt EU genom Life-fonden som kan användas för delfinansiering av projekt som bidrar till den biologiska mångfalden (Vellinge kommun u.å).

Figur 2. Karta över Skyddsvallens sträckning som visar uppdelning i etapper (Vellinge kommun 2024b)

Figur 3. Olika typer av skydd på Falsterbonäset. Prickade områden indikerar att det pågår en tillståndsprövning om sträckan (Vellinge kommun 2024b)

4.2. Tematisk analys

Den tematiska analysen presenterar empirin som insamlats under dokument- och intervjustudien. Olika intervjupersoner har varit delaktiga under olika stadier av projektet och olika dokument är relevanta för olika stadier av projektet. För en beskrivning av vilken typ av information intervjupersoner och dokument bidragit med till studien, se Tabell 1 och Tabell 2. Emprin har kategoriserats i sex teman; skyddsvallens process, politik inom projektet, tidsperspektiv, samverkan inom projektet, internationella exempel samt framtida samverkan.

4.2.1. Skyddsvallens process

Vellinge kommun har sedan 1980- talet uppmärksammat problemet med stigande havsnivåer och hur det kan komma att påverka kommunens mark och vatten i framtiden (Vellinge kommun 2013), vilket har gjorts genom ett långt samarbete med Lunds tekniska högskola (Vellinge kommun 2011). Kommunen har också arbetat med Sweco under lång tid (Teknisk konsult, 7/11-2025). Stigande havsnivåer uppmärksammades i kommunens tidigare översiktsplan från år 2000 (Vellinge kommun 2011) och har sedan utvecklats ytterligare i den nuvarande översiktsplanen från 2013 som innehåller förslag på skyddsvallens sträckning och övergripande tidsplan (Vellinge kommun 2013). Skyddsvallens process illustreras nedan genom en tidslinje innehållande viktiga händelser under projektet samt andra relaterade händelser, se figur 4. Skyddsvallen som projekt har enligt Vellinge kommuns översiktsplanarkitekt (16/10-2025) genomgått olika faser.

Projektet inleddes med en strategifas där en samlad bild av problem, behov och vision fastställdes. Under strategifasen antogs kommunens *Handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer* (Vellinge kommun 2011) och avslutades i samband med antagandet av kommunens gällande översiktsplan (Vellinge kommun 2013). Därefter påbörjades tillståndsfasen där en tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen togs fram som konkretiserade de strategiska planer och tydliggjorde detaljfrågor om skyddsvallens utformning. Tillståndsansökan skickades in till Mark- och miljödomstolen 2020 och vann laga kraft 2022. Efter att tillståndsansökan vann laga kraft påbörjades genomförandefasen där skyddsvallens etapper detaljprojekteras och anläggningen har påbörjats. Samtidigt menar översiktsplanarkitekten (16/10-2025) att anpassning till översvämningar och stigande havsnivåer är ett cykliskt arbete som aldrig blir helt klart och att det nu är dags att återigen påbörja det strategiska arbetet inför framtiden. Däremot säger han att det kan vara svårt att engagera människor i ett sådant arbete samtidigt som man befinner sig i en annan fas men att det inte går att

vänta till år 2060, fem år innan 2065 som skyddsvallen är dimensionerad till, innan man påbörjar det strategiska arbetet (Översiktsplanarkitekt, 16/10-2025).

Projektets strategifas påbörjades 2007 då Vellinge kommun tillsammans med Sweco började utreda förutsättningar för att etablera ett översvämningsskydd och undersökte olika alternativ för detta skulle kunna göras (Teknisk konsult, 7/11-2025). Detta utredningsarbete resulterade i handlingsplanen som beskriver platsens förutsättningar och åtgärder för översvämningssanpassning utifrån tre tidsperspektiv; kort, medellång och lång sikt. Kort sikt definierades som 5-10 år och innebar att särskilt utsatta platser skulle säkras för att klara av tillfälliga högvatten med en nivå på +1,8 m (Vellinge kommun 2011), vilket skyddsvallens projektledare (6/11-2025) menar att man nu gjort.

Medellång sikt motsvarade i handlingsplanen en tidshorisont på 20-40 år och omfattar projektet med skyddsvallen. I handlingsplanen var syftet med skyddsvallen att skydda befintlig bebyggelse mot en vattennivå på +2,1 m, vilket motsvarade en översvämning med 100 års återkomsttid 2050 enligt dåvarande beräkningar (Vellinge kommun 2011). Detta har sedan dess ändrats till +3 m och en tidshorisont till 2065 vilket varit ett politiskt beslut efter rekommendation av Sweco (Teknisk konsult, 7/11-2025). På lång sikt, vilket i handlingsplanen definieras som år 2100, planeras ett yttre skydd mot översvämningar och stigande havsnivåer. Den föreslagna höjden i handlingsplanen varierar beroende på specifika platsers utsatthet men handlingsplanen anger att slutliga höjder för det yttre skyddet bör avgöras längre fram i tiden utifrån aktuella prognoser för havsnivåhöjning och översvämningar (Vellinge kommun 2011).

Handlingsplanen antogs 2011 av kommunfullmäktige och skrevs under av samtliga partier vilket har gjort att arbetet har varit politiskt förankrat under lång tid (Teknisk konsult, 7/11-2025). Tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen påbörjades 2014. Under tillståndsfasen samarbetade Vellinge kommun med Sweco som var teknisk konsult och Lindahls som var juridisk konsult. I denna fas genomfördes samråd med invånare, länsstyrelsen Skåne och andra relevanta aktörer såsom Trafikverket och E.ON som äger och förvaltar viktig infrastruktur i projektområdet i form av väg 100 respektive ledningar i marken. Detta resulterade i en tillståndsansökan som skickades in till Mark- och miljödomstolen 2018 och beviljades 2020 med undantag för ett antal föreslagna sträckor där Vellinge kommun fick avslag. Domen överklagades av länsstyrelsen som överklagade delar av förslaget samt av ett antal privatpersoner boende på Falsterbonäset, vilket gjorde att domen prövades av Mark- och miljööverdomstolen som fastställde Mark- och

miljödomstolens dom. Efter att även denna dom överklagats nekade Högsta domstolen prövningstillstånd och Mark- och miljööverdomstolens dom vann därmed laga kraft (Teknisk konsult, 7/11-2025).

Sedan 2022 har projektet gått in i en genomförandefas där detaljprojektering av skyddsvallen samt anläggande av etapp 1 och 2 har påbörjats. Upphandlingen för etapp 1 och 2 vanns av NCC som tidigare genomfört arbeten i kommunen och som känner till platsen (Projektledare, 6/11-2025). Etapp 3 och 4 inväntar detaljprojektering och upphandling och skyddsvallen är beräknad att vara färdigställd i sin helhet år 2031 (Vellinge kommun u.å). Samtidigt pågår en tillståndsprövning för de sträckor där Vellinge kommun fick avslag på tillståndsansökan (Vellinge kommun 2024b), se figur 3.

4.2.2. Politik inom projektet

Vellinge kommuns arbete med skyddsvallen har under lång tid varit starkt förankrat hos politiker i kommunen, vilket enligt flera intervjupersoner varit en styrka (Översiktsplanarkitekt, 16/10-2025; Projektledare, 6/11-2025; Teknisk konsult, 7/11-2025). Handlingsplanen för stigande havsnivåer antogs 2011 av kommunfullmäktige och skrevs då under av samtliga partier (Projektledare, 6/11-2025), vilket gjort att handlingsplanen blivit en stabil grund att stå på. Att samtliga partier skrev under handlingsplanen menar Swecos tekniska konsult (7/11-2025) har varit en framgångsfaktor. I och med detta har frågan om att skydda Falsterbonäset inte varit en partipolitisk fråga utan det har varit något alla varit överens om. Swecos tekniska konsult anser även att detta kan vara något som gör att denna typ av projekt får kontinuitet vid eventuella politiska maktskiften vilket annars kan leda till att den nya ledningen vill gå en annan väg än tidigare ledning. Det har däremot inte varit aktuellt i Vellinge kommun då styrande parti har haft en stark politisk majoritet under lång tid även om den minskat något senaste åren (Teknisk konsult, 7/11-2025).

Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att det intressanta med detta projektet är att kommunen har gått lång politiskt och beslutat om att ta ansvar trots att det juridiskt är fastighetsägares egna ansvar att skydda sig från översvämningar. Projektledaren (6/11-2025) lyfter att projektet har varit drivet politiskt under lång tid, även efter att handlingsplanen antagits. Samtidigt menar han att det kan ha att göra med att den politiska ledningen varit i majoritet under lång tid. Både översiktsplanarkitekten (16/10-2025) och projektledaren (6/11-2025) berättar även om att det nu är ett parti som inte stödjer kommunens arbete med skyddsvallen. Projektledaren (6/11-2025) menar att det först är när vallen börjat byggas som de börjat uttrycka sig negativt på exempelvis Facebook. Dessutom anser han att de negativa synpunkterna ofta baseras på felaktig information eller med fel perspektiv på vad skyddet är till för. Gällande själva arbetet med skyddsvallen så anser den tekniska konsulten (7/11-2025) att kommunens tjänstepersoner och konsulter trots politiskt stöd getts mycket frihet att arbeta. Samtidigt har viktiga beslut inom processen tagits politiskt i de fall det ansetts vara nödvändigt. Exempelvis har beslut om projektets tidshorisont, skyddets höjd och vad som ska omfattas av skyddets tagits politiskt. Besluten har baserats på underlag som Sweco och kommunens tjänstepersoner tagit fram.

4.2.3. Tidsperspektiv

Vid klimatanpassningsåtgärder för skydd av befintlig bebyggelse finns inga tydliga riktlinjer gällande tidsperspektiv, istället är det upp till kommuner som vill genomföra klimatanpassningsåtgärder för sin befintliga bebyggelse att själva välja tidshorisont för sina åtgärder och för skyddsvallen har 2065 valts som tidshorisont (Teknisk konsult, 7/11-2025). Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att det har blivit praxis att man i denna typ av frågor arbetar med ett 100-årsperspektiv. Även den tekniska konsulten (7/11-2025) lyfter att många andra kommuner och även länsstyrelsen ofta arbetar med ett 100-årsperspektiv vid klimatanpassning. Att Vellinge kommun i detta projekt valde en tidshorisont på 2065 var ett politiskt beslut.

Att all planering ska behandlas utifrån ett 100-årsperspektiv är några av intervjupersonerna skeptiska till. Både den tekniska konsulten (7/11-2025) och översiktsplanarkitekten (16/10-2025) lyfter att det finns en osäkerhet i att arbeta med framtidsprognoser och att det är svårt att försöka förutspå vilka förutsättningar som kommer att finnas om 100 år och hur samhället kommer att se ut då. Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att man behöver ha i åtanke att tekniska, ekonomiska och juridiska förutsättningar förändras och att det är svårt att planera så långt in i framtiden utan att man vet vilket samhälle det är man planerar för.

“Om man då kvalificerar det här med det som sagts om teknisk, juridisk och ekonomisk rimlighet. Kan vi veta vilken teknik som är bästa teknik om 100 år? Nej, men okej det är vattenfrågor och vi har VA-ledningar som är 100 år gamla så det kanske är helt orimligt. Ekonomiskt, det känns väldigt svårt att ha ett 100-års perspektiv på. Vilken ekonomi har vi om 100 år? Det finns inte TV, det fanns knappt radio det var mycket tillverkning. Vad för sorts ekonomi hade vi då, vad för ekonomi kommer vi ha om 100 år. Sen det juridiska, det är kanske det som är mest absurt. Lagstiftning kan du ändra med ett riksdagsbeslut. Kommunen ska ta ansvar för den här skyddsvallen i 100 år men redan nu lägger man ett lagförslag på att staten ska ta ett större ansvar, att det är fastighetsägarnas ansvar idag. Så är det ju men det är väldigt enkelt att ändra, det kräver inga fysiska åtgärder att lägga det ansvaret på kommunen, staten eller en särskild ny myndighet som ska ansvara. Att kräva ett juridiskt perspektiv på 100, det blir för mig väldigt teoretiskt”. (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025).

Den tekniska konsulten (7/11-2025) menar att när man arbetar med långa tidsperspektiv kommer åtgärder som genomförs att vara överdimensionerade under lång tid. Han lyfter även att det finns ett argument från IPCC om att åtgärder för anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar bör spridas ut över tid i

takt med att havet stiger. På så sätt går det att minimera bieffekterna av skyddsvallar samtidigt som kostnaderna sprids ut över längre tid. Dessutom anser översiktsplanarkitekten att det är svårt att planera samhällen om man alltid arbetar med ett 100-årsperspektiv.

“Vad kan vi göra nu då, det har också att göra med möjligheten att detaljplanera på Falsterbonäset. Vi har svårigheter att planlägga. Vi skulle nog önska att man inte hade 100-års perspektiv på planering utan kunde göra förändringar i den befintliga miljön med hjälp av planläggningsinstrument. Som det är nu är det svårt att göra, då får man operera på byggslovsnivå och det blir väldigt begränsande för vad man kan göra” (Översiktsplanarkitekt, 16/10-2025).

Dessutom ifrågasätter han även varför det har blivit just 100-årsperspektiv som blivit praxis.

“Man kan ta det på andra hållet också, vadå 100 år? Ska vi flytta härifrån om 100 år, ska det inte vara 200-års perspektiv, 150 år? Det blir lite godtyckligt, det har blivit lite en praxis det här med 100 år” (Översiktsplanarkitekt, 16/10-2025).

Den tekniska konsulten (7/11-2025) menar att det kanske hade varit rimligare att arbeta med 50-årsperspektiv som man har gjort i detta projekt. På så sätt går det att sprida ut åtgärder över tid i takt med havsnivåhöjningar samtidigt som det går att följa upp aktuella prognoser efter hand. Att arbeta med ett kortare tidsperspektiv än 50 år kan däremot bli svårt eftersom det handlar om processer som tar lång tid.

Under intervjuerna framkom att även detta projekt har komplicerats av att aktörer arbetar utifrån olika tidsperspektiv. Detta gäller skillnader i Vellinge kommuns och Trafikverkets tidshorisont. Från Skanör och Falsterbo är väg 100 den enda bilvägen som förbinder orterna med Höllviken och Ljunghusen, vilket gör vägen till en kritisk punkt. Från Vellinge kommuns sida har det funnits en vilja att skydda även väg 100 från översvämningar för att exempelvis räddningstjänst ska kunna ta sig till Skanör och Falsterbo vid en översvämning (Projektledare 6/11-2025). Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att Trafikverket generellt arbetar med ett kortare tidsperspektiv vilket kan skapa utmaningar i arbeten med långsiktiga tidsperspektiv där statliga vägar påverkas. I Trafikverkets vägplan för väg 100 går det att läsa: “Utredningsområdet ligger i ett kustnära och mycket låglänt område. Befintliga lågpunkter kan komma att översvämmas vid kraftiga skyfall. Skanörs ljunghusen kan översvämmas i samband med en framtida havsnivåhöjning (vid klimatscenarioet RCP 8,5). Havsnivåhöjning till den nivå att vägsträckan kan bli påverkad ligger dock inte inom ramen för projektets tidshorisont som bedöms till anläggningens tekniska livslängd, cirka 40 år” (Trafikverket 2023).

På grund av detta har Vellinge kommun behövt arbeta med tillfälliga skydd för att kunna stänga av väg 100 och fylla i de luckor i skyddsvallen som vanligtvis utgörs av väg 100. Att Vellinge kommun och Trafikverket har olika syn på översvämningsrisken för väg 100 har även bidragit med en osäkerhet till projektet längs vissa sträckor. Så är fallet i norra Höllviken, vilket är en av de sträckor som fick avslag i domstolen (Översiktsplanarkitekt, 16/10-2025), se figur 3. Hur denna sträcka ska skyddas mot översvämningar är i nuläget inte bestämt. Däremot har projektledaren (6/11-2025) en förhoppning om att Vellinge kommun ska kunna komma fram till en lösning i samverkan med Trafikverket men att det i dagsläget inte nått fram. “Här är naturligtvis en önskan om att det vi lägger in i ordet samverkan hade varit större med Trafikverket. Det är ju någonting vi försöker få till i en mer fiktiv etapp. I Höllviken finns en sträcka som är viktig för skyddets helhet men som vi inte har tillstånd för, väg 100 går på insidan. Den här vägen måste uppenbarligen skyddas också. Där skulle man kunna få till någonting, vi har försökt få till en avsiktsförklaring med Trafikverket men vi har inte riktigt nått fram” (Projektledare 6/11-2025).

4.2.4. Samverkan inom projektet

Arbetet med planering och anläggning av skyddsvallen har i huvudsak bedrivits av Vellinge kommun tillsammans med deras tekniska konsult Sweco och juridiska ombud Lindahls. Dessa tre aktörer har enligt den tekniska konsulten (7/11-2025) arbetat som ett team och deras samarbete har fungerat bra, vilket även projektledaren (6/11-2025) och översiktsplanarkitekten (16/10-2025) håller med om. Utöver Sweco och Lindahls har ett stort antal aktörer blivit påverkade av projektet, exempelvis nationella myndigheter, närliggande kommuner och aktörer från civilsamhället som verksamheter, intresseorganisationer såsom den lokala naturskyddsföreningen och villaägarföreningar samt invånare. Under intervjuerna har det framkommit att de aktörer som varit mest involverade under processen varit Länsstyrelsen Skåne samt allmänheten bestående av bland annat invånare, intresseorganisationer och verksamheter. Därför kommer denna del att fokusera på hur konsulter, länsstyrelsen och allmänheten involverats i projektet och vad deras syn på arbetet har varit.

Samrådsprocessen under tillståndsfasen bestod av flera samrådsmöten med projektets intressenter. I början av tillståndsfasen hölls ett antal inledande möten med länsstyrelsen där även Sweco och Lindahls medverkade. Dessa möten beskriver Länsstyrelsen Skånes handläggare för projektet (13/11-2025) som församråd och menar att det inte är något som egentligen ingår i den lagstadgade processen för denna typen av tillståndsansökningar utan att de skedde på initiativ från Vellinge kommun och att länsstyrelsen ställde

upp på detta. Församrådet bestod av fem möten som skedde 2015 varav det första i maj och de fyra andra under hösten. Mötena inkluderade avstämningsmöte, informationsmöte, detaljplanemöte där kommunens gällande detaljplaner gick igenom, ett tidigt samrådsmöte samt ett fältbesök vid kulturhistoriskt intressanta platser längs den planerade sträckningen av skyddsvallen (Vellinge kommun 2018).

Den formella samrådsprocessen pågick 2017. Under våren hölls ett samrådsmöte mellan Vellinge kommun och Länsstyrelsen. På hösten hölls ett samrådsmöte där ett stort antal myndigheter, nätägare såsom E.ON och intresseorganisationer var inbjudna och hade fått ta del av samrådshandlingarna. Slutligen hölls samrådsmöten där allmänheten bjöds in och hade möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter. Fem samrådsmöten med allmänheten hölls under hösten 2017 där varje möte fokuserade på ett specifikt geografiskt område. Sammanlagt deltog knappt 300 personer på dessa möten och under tiden då allmänheten erbjöds möjlighet att lämna synpunkter inkom cirka 130 skriftliga yttranden samt ett antal muntliga synpunkter från samrådsmötena (Vellinge kommun 2018).

Konsulter

Under projektets gång har Vellinge kommun samarbetat med konsulter. Detta har varit Sweco som teknisk konsult och Lindahls som juridiskt ombud. Swecos huvudsakliga uppgift har varit att ta fram underlag, genomföra utredningar samt medverka vid samråd med andra aktörer. Lindahls har också medverkat vid samråd men deras huvudsakliga uppgift har varit att bidra med juridiskt stöd och utforma tillståndsansökan (Teknisk konsult, 7/11-2025). Eftersom detta arbetes syfte är att undersöka hur samverkansprocessen fungerat i projektet med skyddsvallen kommer denna del att fokusera på Swecos arbete i projektet då det är mest relevant för arbetets frågeställningar.

Sweco har arbetat tillsammans med Vellinge kommun under lång tid, även innan detta projekt startades, i flera olika frågor. Samarbetet inom projektet med skyddsvallen inleddes 2007 då Sweco gavs uppdraget att undersöka platsens förutsättningar samt att arbeta fram förslag på hur en skyddsvall för skydd mot översvämningar skulle kunna utformas. Detta resulterade i en handlingsplan som antogs 2011, vilket beskrivs i tidigare kapitel. Under tillståndsprocessen var Sweco delaktiga i att undersöka skyddsvallens utformning och dragnig i detalj samt att delta vid samrådsmöten med andra aktörer och besvara frågor och synpunkter (Teknisk konsult, 7/11-2025).

Aspekter som undersöktes i ett tidigt skede var exempelvis platsens översvämningsrisk i nuläget och i framtiden, hur översvämnningar kommer påverka platsen både med och utan skydd, utredningar om skyddad natur och kulturmiljö samt platsens geologiska förutsättningar (Teknisk konsult 7/11-2025). Under hela den tidiga processen fördes en diskussion om vilken typ av skydd som bör användas. Det resulterade i att man bestämde sig för att i så stor utsträckning som möjligt skulle bygga naturbaserade vallar (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025). Det beslutades även att bygga en mur på de platser där en vall inte skulle vara möjlig att bygga på grund av utrymmesbrist eller där en mur skulle passa in bättre i miljön, exempelvis längs befintliga staket eller murar (Teknisk konsult 7/11-2025).

Under samrådsprocessen hade Sweco en viktig roll. De var involverade under församrådet med länsstyrelsen samt under samrådsmötena med allmänheten (Vellinge kommun 2018). Till samråden under 2017 hade Sweco tagit fram en 3D modell över Falsterbonäset som innehöll skyddsvallen med planerad sträckning och höjd. På så sätt kunde deltagare under samrådsmötena se hur skyddsvallen påverkade landskapsbilden på specifika punkter, exempelvis kunde fastighetsägare se hur deras utsikt påverkades och vilken insyn det kunde bli från vallen till deras fastighet. Detta ansåg den tekniska konsulten (7/11-2025) vara en framgångsfaktor under samråden då det kunde lugna fastighetsägare som haft en felaktig bild om skyddets faktiska höjd. Han menar att skyddets faktiska höjd var ett vanligt missförstånd bland privatpersoner. "Det var ett missförstånd från början när vi pratade om +3 m att vi skulle bygga 3 meter från befintlig marknivå. Det landade inte riktigt bra i början, folk trodde att det skulle bli tre meter över befintlig marknivå". (Teknisk konsult, 7/11-2025).

Länsstyrelse

Under hela arbetet med länsstyrelsen har Länsstyrelsen haft en viktig roll. Deras roll har däremot skiftat under processen beroende på vilket skede projektet är i. Länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) beskriver det som att länsstyrelsens roll i det tidiga arbetet är att vara stödjande och rådgivande i syfte att i så stor utsträckning som möjligt undvika motstående intressen när ärendet senare prövas. Denna roll har länsstyrelsen fram till att tillståndsansökan är inskickad och ska prövas. Då blir länsstyrelsen formellt sett motpart till kommunen eftersom de företräder allmänna intressen som kan komma att påverkas av det som söks tillstånd för. I det här fallet blev länsstyrelsen motpart till Vellinge kommun när tillståndsansökan lämnades in till Mark- och miljödomstolen och var det fram till att domen vunnit laga kraft. När projektet gick in i genomförandefas gick länsstyrelsens roll över till att vara tillsynsmyndighet med uppgift att

säkerställa att villkoren som finns med i domen följs när skyddsvallen byggs (Länsstyrelsens handläggare 13/11-2025).

Under intervjuerna har intervjupersoner från Vellinge kommun och Sweco uttryckt att det funnits utmaningar i samverkan med länsstyrelsen.

“Jag skulle inte säga att länsstyrelsen i tillståndsprocessen har varit en motpart men de har varit en part som har haft synpunkter som kanske varit annorlunda”. (Projektledare 6/11-2025).

Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att det är lätt att kommunens och länsstyrelsens intresse blir motstridiga i denna typ av projekt. När en kommun beslutar om att bygga en skyddsvall definieras det som ett kommunalt intresse och länsstyrelsen bevakar då de allmänna intressena som är motstridiga mot kommunens intresse.

“Gentemot det statliga så är det då, om staten säger att det är fastighetsägarnas eget ansvar då tar inte staten på sig något ansvar för att skydda invånarna. Då återstår det för staten [vilket i det här fallet görs av Länsstyrelsen] att bevaka så att det inte sker något intrång på områdesskydden. Det är en utmaning” (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025).

Även om den tekniska konsulten (7/11-2025) håller med om att det stundtals funnits konflikter med länsstyrelsen som gjort processen mer komplicerad menar han att det har funnits en förståelse från Vellinge kommuns och Swecos sida om vad länsstyrelsens roll är i denna typ av projekt och att samarbetet trots vissa utmaningar fungerat bra.

“Länsstyrelsen har varit en viktig spelare. Jag tycker generellt, även om det varit lite speedbumps på vägen där man är oense, tycker jag ändå att länsstyrelsen har varit en viktig aktör som bidrar från sitt håll. Vi spelar ju olika roller i det här spelet, de ska ju på något sätt företräda de allmänna intressena. Det är ju deras roll. Samtidigt som de då gör det och fightas för att vi inte ska röra naturreservaten så tycker jag ändå att de har haft en förståelse för att det här är ett viktigt projekt för kommunen och för invånarna på näset” (Teknisk konsult 7/11-2025).

Både projektledaren och den tekniska konsulten anser samtidigt att samarbetet med länsstyrelsen har blivit bättre ju längre projektet har pågått.

“Ju längre projektet gick så tyckte jag vi kom mer och mer överens med dem. I början var det mer kanske lite att vi satt på olika stolar och det blev ganska tydligt. Men genom åren där när projektet löpte på så tycker jag även samarbetet med länsstyrelsen fungerade bra” (Teknisk konsult 7/11-2025)

“Tittar vi bara lite framåt i när vi faktiskt nu har påbörjat entreprenaden så upplever jag att den tillsyn som länsstyrelsen utövar är väldigt pragmatisk för du backar hela tiden tillbaka till tillståndet, det här är ambitionen och det här har vunnit laga kraft. Sen vad man tyckte där och då, det är lite förbispelat” (Projektledare 6/11-2025). Det kan ha och göra med hur länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) beskrev länsstyrelsens roll som skiftande beroende på vilken fas projektet är i. Under genomförandefasen är länsstyrelsen inte längre en motpart utan deras ansvar blir tillsyn i genomförandet. Under genomförandet av skyddsvallen har länsstyrelsen ansvarat för att se till att villkoren som finns med i tillståndet följs. Hon håller även med om samarbetet med Vellinge kommun generellt sett har fungerat bra och att byggandet av vallen sköts bra.

Länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) menar att det främst var detaljer i skyddets utformning där länsstyrelsen och Vellinge kommun ibland inte kom överens men att båda parterna var överens om vallens utformning i grova drag. Att parterna var överens om vallens utformning i grova drag anser hon beror mycket på att kommunen under lång tid, tillsammans med Sweco, genomfört utredningar om platsens förutsättningar och skyddets utformning samt att kommunen arbetat med rätt personer som bidragit med mycket kunskap. Hon anser även att församrådet som skedde tillsammans med länsstyrelsens planenhet har bidragit positivt till arbetet. Samtidigt menar hon att det inte gått att utreda allt i förväg utan att mycket nya förutsättningar kommit upp under tiden som domstolsförhandlingarna pågått, vilket till stor del beror på att det finns väldigt unika förutsättningar på platsen.

“Jag tror inte det kommer byggas ett enda skydd till i Sverige som har så många så spretiga intressenter. Golfbanor, ryttare, extremt skyddad natur, extremt känslig natur. Naturen är skyddad ur så många aspekter, naturreservat, skyddade arter, Natura 2000 områden. Det var precis allt” (Länsstyrelsens handläggare 13/11-2025).

Allmänheten

Genom att läsa tidningsartiklar som skrivits om invånare på Falsterbonäsets åsikter om skyddsvallen går det att uppfatta ett stort motstånd mot att skyddsvallen byggs, enligt den tekniska konsulten (7/11-2025). Samtidigt anser han att det inte riktigt stämmer och att det under samråden inte kommit särskilt mycket negativa synpunkter. Utifrån samrådsredogörelsen går det att se att de flesta negativa synpunkter som kommit handlar om att skyddet ligger för nära den egna fastigheten, skyddet är för högt framför den egna fastigheten, oro över att skyddet ska medföra ökad insyn på den egna fastigheten eller oro för minskad utsikt

(Vellinge kommun 2018). Det var även några som ansåg att det var onödigt att anlägga skydd men de flesta var ändå positiva till att anlägga skydd på något sätt (Teknisk konsult 7/11-2025).

Den tekniska konsulten (7/11-2025) menar att inställningen till att bygga skydd har blivit mer positiv under processens gång. Det kan dels ha att göra med att medvetenheten för klimatfrågor generellt har blivit större men han menar även att medvetenheten ökar i samband med extrema väderhändelser. Detta har varit fallet både 2017 och vid stormen Babet 2023 då havsnivån steg temporärt och orsakade skador vid stränderna och på badhytter (Teknisk konsult, 7/11-2025). Att många varit positiva till att anlägga ett skydd går att se på de synpunkter som kommit in under samrådet. Däremot anser många av de som lämnat synpunkter att kommunen borde valt ett annat alternativ för att skydda Falsterbonäset, exempelvis att anlägga det yttre skydd som beskrivs i handlingsplanen direkt istället för skyddsvallen som nu byggs (Vellinge kommun 2018).

Flera invånare samt intresseorganisationer och verksamheter, exempelvis villaägarföreningar och golfklubbar, argumenterar för att enbart skydda detaljplanerad bebyggelse är ett för snävt perspektiv. De menar att en stor del av Falsterbonäsets värden såsom golfklubbarna, stränderna och den unika naturen ligger utanför skyddsvallen. Om dessa värden skulle gå förlorade hade kommunen gått miste om arbetstillfällen och en stor del av besöksnäringen. Även om ett yttre skydd hade kostat mer att anlägga argumenterar förespråkarna för ett yttre skydd för att det på längre sikt varit ekonomiskt lönsamt genom att arbetstillfällen och besöksnäring bevaras (Vellinge kommun 2018). Från Vellinge kommuns sida menar man att ett yttre skydd enligt handlingsplanen hade behövt gå genom skyddad natur i större utsträckning än vad skyddsvallen behöver och att det inre skyddet därför är lämpligare att bygga i dagsläget (Vellinge kommun 2018).

Ett antal invånare i kommunen är missnöjda med att skyddet inte omfattar deras fastigheter. Lilla Hammars näs norr om Höllviken ingår inte i det skydd som nu byggs och ett 30-tal boende skrev under samrådet ett samlat yttrande där de uttryckte sitt missnöje om att inte ingå i kommunens planer för skyddsvallen. Dessutom önskade en del av de boende på Lilla Hammars näs att Vellinge kommun ska reparera och uppgradera de tångvallar som till viss del skyddar bebyggelsen där i nuläget. Lilla Hammars näs ingår inte i skyddet eftersom det inte är detaljplanerad bebyggelse, vilket var utgångspunkten i beslut om vad som ska skyddas. Däremot anses det vara en fråga som kan studeras i kommande översiktsplan (Vellinge kommun 2018).

Under samrådet inkom även synpunkter på att de befintliga tångvallarna borde användas som skydd. Falsterbonäsets naturvårdsförening var en av de som framförde denna synpunkt och de menar att det är det mest naturliga alternativet samt att det speglar de kulturhistoriska värden som finns på Falsterbonäset. Dessutom anses de befintliga tångvallarna vara lämpligt placerade utifrån platsens topografi. Däremot menade Vellinge kommun att använda vallar byggda av tång inte sågs som ett sannolikt alternativ eftersom det inte finns moderna dimensioneringskriterier för tångvallar. Dessutom var kommunen inte villig att följa befintliga tångvallars sträckning, vilket var en del av naturvårdsföreningens förslag, eftersom detta skulle innebära att detaljplanerad bebyggelse hamnade utanför skyddet (Vellinge kommun 2018).

Det har även funnits tillfällen där synpunkter från invånare eller intresseorganisationer bidragit till att kommunens planer ändrats. Ett exempel var under samrådsprocessen när en invånare med kunskap om djur tagit upp att skyddsvallen kan bli en barriär för grodor. På grund av detta har det planerats in grodpassager i vallen (Teknisk konsult 7/11-2025). Projektledaren (6/11-2025) tar även upp ett exempel där en fastighetsägare velat ha vallen inne på sin fastighet istället för utanför. Kommunens utgångspunkt för var skyddsvallen ska anläggas är att man ska undvika att behöva göra intrång på privata fastigheter. I detta fallet är det däremot fastighetsägaren som tagit initiativ till att vallen ska anläggas inne på fastigheten eftersom det finns en cykelbana utanför fastigheten som ägaren vill bevara för att människor inte ska cykla uppe på vallen och få insyn till fastigheten (Projektledare 6/11-2025).

Överlag anser den tekniska konsulten (7/11-2025) att samverkan med invånare och intresseorganisationer har fungerat bra. Han menar även att det är viktigt att ha i åtanke att det har funnits många olika intressen inom projektet och att dessa ibland har varit motstridiga samtidigt som det stundtals förekommit missförstånd, exempelvis om skyddets faktiska höjd. Därmed har det behövts göra avvägningar mellan kommunens, länsstyrelsens och invånarens intressen vilket har resulterat i olika kompromisser. Dessutom anser han att det är viktigt att diskutera öga mot öga med invånare under samrådsmöten. Han menar att det i många projekt, särskilt sådana som kan uppfattas som kontroversiella, är det lätt att det bildas ett starkare motstånd och en tydligare vi mot dem känsla när ett samråd består av en grupp experter som håller föredrag för invånarna. Under samrådet med allmänheten var tjänstepersoner från Vellinge kommun och Sweco uppdelade på olika stationer med fokus på specifika frågor inom projektet. På så sätt kunde invånare med synpunkter om specifika aspekter diskutera direkt med personer som varit ansvariga eller hade stor kunskap inom dessa frågor och även detta anser den tekniska konsulten (7/11-2025) ha varit en framgångsfaktor.

4.2.5. Internationella exempel

Under flera intervjuer har det lyfts att Vellinge kommun är den första kommunen i Sverige att planera och genomföra ett översvämningsskydd i så här stor skala (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025; Projektledare 6/11-2025; Teknisk konsult 7/11-2025). Detta har gjort att det inte funnits något annat svenskt projekt att ta inspiration ifrån. Projektledaren (6/11-2025) menar att Kristianstad har arbetat med vallar för att skydda sig mot översvämningar men att de arbetar med andra tidsperspektiv och har ett annat landskap som ger andra förutsättningar. Av den anledningen har Vellinge kommun istället tittat på internationella exempel för inspiration. Andra länder som bidragit med inspiration till arbetet har varit Nederländerna, Tyskland och Danmark. Särskilt Danmark har under intervjuer med Vellinge kommuns tjänstepersoner lyfts som ett gott exempel.

“I Sverige håller vi med utredningar, I Danmark bygger man skydden. Det tycker jag är väldigt inspirerande och en uppmaning till vårt system om att bli lite snabbare i att komma från utredning till handling”. (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025).

Projektledaren säger att hans uppfattning av planeringen i Danmark är att det är lättare att experimentera mer och att man då kan prova sig fram till olika lösningar lättare än vad det går att göra i Sverige.

“Min uppfattning av motsvarigheten till länsstyrelsen i Danmark är lite mer prova på. De kanske har en lättare väg att faktiskt få experimentera lite”. (Projektledare 6/11-2025).

Gällande själva utformningen av skydden menar översiktsplanarkitekten (16/10-2025) att internationella exempel mest har kunnat visa att det går att bygga skydd för översvämningar. Projektledaren (6/11-2025) tillägger att man kan titta på exempel från Tyskland - eller Nederländerna men behöver samtidigt ha i åtanke att de har helt andra förutsättningar där.

“Det finns gigantiska vallar i Nederländerna, i Tyskland. Där har man jobbat med gång- och cykelväg uppe på. Så det blir någonstans en inspiration. Samtidigt när man pratar med kommuninvånaren vars fastighet vi korsar så säger de att jag vill ju såklart inte att någon ska cykla här uppe. Så det blir också väldigt platsspecifikt allting”. (Projektledare 6/11-2025).

4.2.6. Framtida samverkan

När arbetet med att planera ett skydd mot översvämningar inleddes 2007 då de första utredningarna påbörjades var Vellinge kommun tidiga med att börja prata om den här typen av skydd mot översvämningar. Även när den nu gällande översiktsplanen antogs 2013 var Vellinge kommun långt framme i det strategiska arbetet. Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att man fortfarande är långt fram med tanke på att skydden som planerats under lång tid nu håller på att byggas men att andra kommuner som tagit fram översiktsplaner på senare år nu är längre fram i det strategiska arbetet än vad Vellinge är. Därför anser han att andra kommuner som Malmö eller Trelleborg kommer att vara kommuner man tittar på för inspiration när det strategiska arbetet för framtida arbete.

Även projektledaren (6/11-2025) håller med om att det i framtida arbete är viktigt att samverka med andra kommuner för planeringen av det mer långsiktiga skyddet mot stigande havsnivåer. Han tar upp exempel som Helsingborg där det byggs vågbrytare ute till havs vilket skulle kunna bli aktuellt på längre sikt även i Vellinge kommun. Projektledaren (6/11-2025) tar också upp LIFE Coast Adapt som ett intressant exempel för arbete som ligger längre fram i tiden. LIFE Coast adapt är ett projekt som genomfördes i samarbete mellan Region Skåne, Länsstyrelsen Skåne, Helsingborgs kommun, Ystads kommun, Lomma kommun och Lunds universitet i syfte att testa naturbaserade metoder för att motverka kusterosion vid Skånes stränder (Region Skåne 2025). Projektledaren (6/11-2025) lyfter också vikten av att kunskapen som uppnåtts i Vellinge kommuns arbete med skyddsvallen sprids vidare till andra kommuner som vill genomföra anpassningsåtgärder.

Projektledaren (6/11-2025) menar att det är i det framtida arbetet med anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar som det behövs en samlad bild från kommunerna för att lyckas. Även översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att det behövs en samlad bild för det långsiktiga arbetet och att det kanske kan bli en fråga som tas upp mer på regional eller nationell nivå. Enligt honom hade det varit positivt om det fanns ett tydligare ansvar på statlig nivå att planera och genomföra anpassningsåtgärder då det sannolikt inte blivit samma motsatsförhållande som han beskriver i samverkan med länsstyrelsen där de bevakar intressen som är motstående kommunens ambitioner.

Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) ser anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar som en samhällsfråga som hade kunnat hanteras på en högre nivå än den kommunala. Han jämför med Trafikverket som hanterar frågor om transportsystemet på nationell nivå och menar att anpassning till stigande

havsnivåer och översvämningar hade kunnat bli en fråga som hanteras på liknande sätt. Även om projektledaren (6/11-2025) också menar att framtida arbete med stigande havsnivåer och översvämningar behöver göras i ett större nätverk av aktörer än vad som behövdes för skyddsvallen anser han att det kan vara bäst lämpat att göra på en regional eller mellankommunal nivå. Eftersom det i andra delar av Sverige pågår en landhöjning som kan kompensera för stigande havsnivåer menar han att det inte finns samma förståelse för problematiken i hela landet och att det därför är bättre att samverka med andra som har samma problematik, exempelvis andra kustkommuner i Skåne och länsstyrelsen.

Även länsstyrelsen upplevde svårigheter med att detta projekt var det första i sitt slag som de prövade. Länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) menar att länsstyrelsen inte hanterade projektet på ett annorlunda sätt jämfört med andra ärenden de hanterar. Det som däremot gjorde processen mer komplicerad än andra ärenden var platsens unika förutsättningar. På grund av alla områdesskydd och specifika enskilda intressen var hela processen med tillståndsansökan längre än något annat ärende hon tidigare har handlagt. Dessutom förändrades förutsättningarna ofta och under tiden som handläggningen i domstol pågick uppstod hela tiden nya förutsättningar som behövde hanteras. Därför hade länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) i efterhand önskat att länsstyrelsen haft en processförare, en person med juridisk kunskap som kunde hjälpt länsstyrelsen i domstolsprocessen, som kunde stötta länsstyrelsen. Istället var det handläggaren själv som var processföraren samtidigt som hon behövde utföra sina vanliga arbetsuppgifter vilket enligt henne blev utmanande.

Befintlig lagstiftning har också gjort processen mer komplicerad enligt länsstyrelsens handläggare (13/11-2025). Inom miljöprövningar prövas denna typ av översvämningsskydd på ett annat sätt än erosionsskydd trots att de i praktiken kan se väldigt lika ut. Översvämningsskydd är juridiskt sett en anläggning för markavvattning likt ett dike i jordbrukslandskap. I Skåne finns det ett generellt förbud mot detta och därför behövs dispens. Även om handläggaren menar att dispens alltid ges för denna typ av översvämningsskydd eftersom det är en samhällsnytta som betraktas som särskilt skäl gör det ändå att det blir ett extra steg i processen. Dessutom omfattas denna typ av skydd av ytterligare regelverk om dammsäkerhet. Eftersom detta projekt då är en damm som sällan står dämnd var det inte tydligt hur säkerheten skulle betraktas. När skyddsvallen prövades fanns inte heller någon praxis för dammar som sällan står dämnda vilket komplicerade processen ytterligare. Därför menar länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) att lagstiftningen kring denna typ av skydd inte hänger med och att det skulle behöva ses över inför framtida tillståndsprövningar.

4.2.7. Sammanfattning av tematisk analys

Processen med skyddsvallen har pågått under lång tid, sedan 2007, och har involverat ett stort antal aktörer med olika intressen. Det mest framträdande samarbetet har varit mellan Vellinge kommun och Sweco som varit teknisk konsult åt kommunen, vilket är ett samarbete som beskrivits som välfungerande av flera intervjupersoner (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025; Projektledare 6/11-2025; Teknisk konsult 7/11-2025). Även länsstyrelsen har varit en viktig aktör som haft en varierande roll beroende på vilket stadie projektet har varit i. Att länsstyrelsen har behövt ha olika roller i olika stadier har påverkat samarbetet med kommunen eftersom de båda aktörerna i vissa stadier haft intressen som varit motstående medan länsstyrelsen i andra stadier haft en roll som varit mer stöttande för kommunen. Samtidigt menar intervjupersoner (Projektledare 6/11-2025; Teknisk konsult 7/11-2025; Länsstyrelsens handläggare 13/11-2025) att samarbetet mellan länsstyrelsen, Vellinge kommun och Sweco blivit bättre ju längre projektet pågått.

Allmänheten som bland annat omfattar kommunens invånare, intresseorganisationer som naturskyddsföreningen och villaägarföreningar samt verksamheter som golfklubbar har främst involverats under den lagstadgade samrådsperioden i tillståndsfasen. Under samrådsperioden har det funnits olika uppfattningar om projektet från allmänheten där vissa har uttryckt ett stöd för projektet medan andra varit mer kritiska åt hela eller delar av projektet. Samtidigt har projektet under hela tiden haft ett starkt stöd från kommunens politiker, både från styrande majoritet men även många av de andra partierna i kommunfullmäktige. Under projektets gång har det inte funnits någon samverkan med andra svenska kommuner. Däremot har kommunala tjänstepersoner (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025; Projektledare 6/11-2025) uttryckt en ambition om att samverka mer med närliggande kommuner i framtida översvämningsanpassningsarbete, där de menar att det finns ett större behov av mellankommunal samverkan än i detta projekt. Dessutom har andra kommuner nu kommit längre i sina planer på översvämningsanpassning vilket innebär att det finns mer att samverka om i framtida arbete än det funnits i projektet med skyddsvallen.

4.3. Litteraturbaserad analys

I denna del analyseras det empiriska materialet utifrån de teoretiska perspektiv som redogjorts för i litteraturstudien. De teoretiska perspektiv som ligger till grund för den litteraturbaserade analysen är styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassning.

4.3.1. Styrningsmodeller inom projektet

Processen för arbetet med skyddsvallen karaktäriseras till stor del av hierarkisk styrning. Inom projektet har Vellinge kommun tydligt följt den lagstadgade processen för denna typ av åtgärder. Flera av aktörerna som involverats i processen har varit aktörer som måste vara med i denna typ av processer, exempelvis länsstyrelsen, invånare och intresseorganisationer. Dessutom faller aktörerna som involverats under hierarkisk styrning eftersom de alla representerar olika nivåer av styrningssystemet utan något överlapp mellan nivåerna, vilket Hooghe och Marks (2003) anser vara något som karaktäriserar hierarkisk styrning. Avsaknad av samverkan mellan Vellinge kommun och andra kommuner tyder också på en hierarkisk styrning då kommunikationen i projektet gått från Vellinge kommun uppåt till länsstyrelsen eller från kommunen nedåt till allmänheten. Vellinge kommuns samverkan med Sweco har beskrivits som att de arbetat som ett team under processen (Teknisk konsult 7/11-2025), vilket skulle kunna liknas vid ett nätverk som Verweij et al. (2013) beskriver. Däremot har Sweco inte haft något inflytande i de beslut som tagits under processen. Sweco har bidragit genom sin kunskap och gett rekommendationer till beslut men besluten i processen har fattats av Vellinge kommuns politiker (Teknisk konsult 7/11-2025), vilket gör att samverkan mellan kommunen och Sweco kan beskrivas som en nätverksstyrning.

Processen kan till stor del sägas ha följt ramarna enligt det som Barquet et al. (2024) beskriver som rådande praktik, främst på grund av att Vellinge kommun noga följt den lagstadgade processen. Samtidigt har ett församråd och ytterligare dialog med länsstyrelsen tidigt i processen gjorts, vilket inte ingår i den lagstadgade processen för tillståndsprövning. Däremot är det något länsstyrelsen ställer upp på om de anser det vara nödvändigt samt att de har tillräckliga resurser för att delta (Länsstyrelsens handläggare, 13/11-2025), vilket gör att även detta kan anses vara en del av rådande praktik.

Det som däremot talar emot att detta projekt skulle följa rådande praktik för klimatanpassning är att Vellinge kommun bortsett från den juridiska ansvarsfördelningen där det är fastighetsägare som är ytterst ansvariga för klimatanpassning av sina fastigheter (SMHI 2025a). Att detta bryter mot rådande praktik kan

även ses genom att andra kommuner som tittade på Vellinge kommuns arbete ansåg att de gjorde fel och tyckte att det inte gick att göra så eftersom ingen hade gjort det tidigare (Översiktsplanarkitekt, 16/10-2025). Faktumet att Vellinge kommun var den första kommun i Sverige att planera och börja genomföra denna typ av åtgärd har i intervjuerna beskrivits som utmanande. Samtidigt menar översiktsplanarkitekten (16/10-2025) att arbetet kan ha inspirerat andra kommuner och visat att det går att göra dessa åtgärder och att andra kommuner nu börjat arbeta på planer för liknande skydd, vilket kan vara ett transformativt element som Barquet et al. (2024) beskriver som nödvändigt för att hantera översvämningsproblematiken.

Även om nätverksstyrning inte varit en framträdande faktor i Vellinge kommuns arbete med skyddsvallen har det under intervjuerna uttryckts ambitioner om en framtida samverkan som går att liknas vid en tydligare nätverksstyrning. De kommunala tjänstepersonerna (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025; Projektledare 7/11-2025) menar att det i Vellinge kommuns framtida arbete med anpassning till stigande havsnivåer finns ett tydligare behov av en mer djupgående samverkan med andra kommuner som upplever samma problematik. Tjänstepersonerna från Vellinge kommun har något annorlunda tankar om hur ett framtida arbete med anpassning till stigande havsnivå skulle kunna se ut. Översiktsplanarkitekten (16/10-2025) menar att ett tydligare statligt ansvar hade varit positivt och att frågan skulle kunna hanteras av någon form av ny myndighet på nationell eller regional nivå, likt hur Trafikverket hanterar frågor om trafik på en nationell nivå. Samtidigt menar projektledaren (6/11-2025) att det inte läggs samma vikt vid problemet med översvämningsrisker vid kusten i hela Sverige eftersom det inte är ett lika aktuellt problem i andra delar av landet. Därför anser han att det kanske hade varit bäst att hantera problemet på en regional nivå för att tillsammans med länsstyrelsen och andra kommuner arbeta fram en samlad bild om problematiken och vad som bör göras.

4.3.2. Samverkan med involverade aktörer

Vellinge kommuns relation till de aktörer som varit involverade i processen kan främst beskrivas som samarbeten eller samordning medan samverkan enligt Gustafssons (2022) definition inte förekommit. En anledning till att relationen till involverade aktörer inte kan beskrivas som samverkan är att samverkan inkluderar ett gemensamt beslutsfattande inom beslutsfattande (Gustafsson 2022). Flera aktörer har bidragit till ett kunskapsunderlag som ligger till grund för beslutsfattandet i projektet, exempelvis Swecos utredningsarbete eller inkomna synpunkter från allmänheten under samrådet, men besluten som fattats under processen har tagits av Vellinge kommuns politiker (Teknisk konsult 7/11-2025).

Av de aktörer som varit involverade i processen är Sweco den aktör som haft den närmaste kopplingen till Vellinge kommun. Denna koppling kan beskrivas som en samordning då det varit en mer formell relation som pågått under lång tid där kommunen och Sweco arbetat tillsammans mot ett gemensamt mål om att planera och bygga en skyddsvall runt Falsterbonäset, vilket stämmer överens med Gustafssons (2022) beskrivning av samordning. Denna samordning har till stor del byggt på expertkunskap och Andre et al. (2023) menar att det är vanligt att expertkunskap är något som prioriteras högt i klimatanpassningen i stora delar av världen. Kunskapsunderlaget som användes till handlingsplanen bestod av utredningar och GIS-modeller gjorda av Sweco samt kunskap från kommunens långtgående samarbete med LTH. Därmed var de samrådshandlingar som presenterades för allmänheten baserade på ett arbete som redan pågått under lång tid. Att projektet har utgått ifrån en stor mängd expertkunskap är i grunden inte något negativt då det är vetenskapligt förankrat i aktuella framtidsprognoser (Barquet et al. 2024). Däremot kan det finnas en risk om det första förslag som presenteras för allmänheten är alltför utarbetat då det kan göra det svårare att inkludera synpunkter från allmänheten (Verweij et al. 2013).

Även länsstyrelsens deltagande i processen har till stor del byggt på expertkunskap. För att kunna göra avvägningar i planering och framtagande av tillståndsansökan har det varit viktigt att undersöka de förutsättningar som finns på platsen med natur- och kulturmiljövärden (Länsstyrelsens handläggare 13/11-2025). Vellinge kommuns relation till länsstyrelsen kan främst beskrivas som samordning. Däremot var länsstyrelsen under tiden tillståndet prövades i domstol motpart till Vellinge kommun vilket gör att relation under den tiden inte kan beskrivas som någon de samverkansformer Gustafsson (2022) beskriver. Vilken roll länsstyrelsen haft i olika stadier har även påverkat vad deras mål har varit i just det stadiet. I början av tillståndsfasen hade länsstyrelsen att vara stödjande och rådgivande till kommunen och efter att tillståndet beviljats har deras roll varit att se till att tillståndet följs (Länsstyrelsens handläggare 13/11-2025). Båda dessa roller har gjort att länsstyrelsen arbetat utifrån samma mål som kommunen, att hjälpa till att planera och bygga en skyddsvall, vilket gör att relationen mellan länsstyrelsen och kommunen i de stadierna kan liknas vid samordning enligt Gustafssons (2022) beskrivning.

Användningen av lokal kunskap har ett starkt stöd i forskningen (Andre et al. 2023; Barquet et al. 2024; Dalsgaard et al. 2025). Samtidigt har flera intervjupersoner ansett att allmänheten har varit en viktig del i projektet och att deras kunskap är viktig för att anpassa skyddsvallen till de lokala förutsättningarna, vilket har lett till vissa förändringar jämfört med de planer som presenterades under samrådet. Däremot har det

mest varit mindre detaljer som förändrats efter synpunkter från samråd, exempelvis detaljer i skyddsvallens sträckning eller att grodpassager byggs in i skyddet (Teknisk konsult 7/11-2025; Projektledare 6/11-2025). De mer övergripande frågorna om vilken typ av skydd som ska byggas, hur högt det ska vara och vilken sträckning skyddet ska ha är frågor som arbetats fram i handlingsplanen (Teknisk konsult 7/11-2025). Detta framgår även av kommunens svar på inkomna synpunkter som föreslår andra åtgärder än den som presenterats då kommunen hänvisar till de avvägningar som gjorts i arbetet med handlingsplanen (Vellinge kommun 2018).

Detta gör att kopplingen mellan Vellinge kommun och allmänheten kan beskrivas som ett samarbete enligt Gustafssons (2022) definition. Under samrådet har det funnits en tydlig rollfördelning där allmänhetens roll är att komma med synpunkter som kommunen kan använda i fortsatt arbete och samrådet är en formell del av tillståndsprocessen vilket stämmer in på samordning. Däremot har det inte alltid funnits gemensamma eller överensstämmande mål mellan allmänheten och kommunen. Vissa personer från allmänheten har ansett att kommunens mål om att bygga en skyddsvall är bra medan andra inte hållit med (Vellinge kommun 2018). Dessutom var syftet med samrådet att allmänheten och kommunen skulle utbyta kunskap och synpunkter vilket stämmer överens med syftet för ett samarbete. Även om vissa synpunkter lett till förändringar i projektet var mål och vision med projektet redan satt från kommunens sida inför samrådet, vilket stämmer överens med Gustafssons (2022) argument om att samarbete är något som kan genomföras utan att ändra aktörernas egna mål och visioner.

Huruvida de valen som gjorts utifrån avvägningarna kan anses vara rätt är inte syftet med detta arbete. Däremot går det att konstatera att besluten tagits utifrån de utredningar som gjorts av experter medan den lokala kunskapen i tidiga skeden inte spelat en viktig roll. Å andra sidan har viktiga beslut om skyddsvallens utformning tagits politiskt vilket kan återspegla invånarnas önskemål eftersom politikerna är folkvalda, vilket Fell (2008) menar är en viktig del för att ge projektet politisk legitimitet. Samtidigt borde fokuset på expertkunskap inom projektet inte nödvändigtvis ses som något negativt eftersom expertkunskap är en viktig aspekt för att kunna genomföra åtgärder till ett framtida klimat då arbetet behöver utgå ifrån aktuella framtidsprognoser om klimatet och platsens förutsättningar (Barquet et al. 2024). Falsterbonäset beskrivs som en plats med komplexa förutsättningar för översvämningar på grund av dess placering i övergången mellan Öresund och Östersjön (Teknisk konsult, 7/11-2025) samtidigt som det på land finns mycket känslig och skyddad natur samt kulturhistoriskt intressanta platser (Länsstyrelsens handläggare 13/11-2025). Därför har det varit viktigt att involvera en stor mängd expertkunskap för att kunna hantera detta.

4.3.3. Horisontell och vertikal samordning

Horisontell samordning

Det interna arbetet i Vellinge kommun har enligt samtliga intervjupersoner fungerat bra. Projektet har letts av olika tjänstepersoner genom processen och beroende på vilket skede projektet varit i har en projektledare med passande kompetens valts. Även om olika personer har arbetat med projektet i olika skeden beskriver flera intervjupersoner att det varit positivt och inte inneburit några problem att personer som varit med under tidigare skeden inte längre varit med. Den tekniska konsulten (7/11-2025) menar att det i Vellinge kommun under processen haft en stabil organisation och länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) anser att kommunen har knutit till sig experter med rätt kompetenser som har gjort att arbetet flutit på bra. Det har varit både externa konsulter såsom Sweco men även kompetenser som funnits i kommunen, exempelvis kommunekolog. Att den interna organisationen inom Vellinge kommun har involverat ett stort antal tjänstepersoner med olika typer av kunskap och att projektet har bedrivits av olika delar av kommunen i olika stadier utan några större problem i övergångarna kan tyda på att det stuprörskonstruerade arbetssätt som ofta förekommer inom den offentliga sektorn (Dalsgaard et al. 2025; Sunding 2025) inte präglat projektet.

Genom att istället titta på hur den horisontella samordningen ser ut i relation till andra kommuner går det att se att det inte funnits en lika god samordning som i Vellinge kommuns interna arbete. En anledning till detta kan vara att Vellinge var först i Sverige med att planera och bygga ett sådant här översvämningsskydd och att andra kommuner börjat arbeta med dessa frågor senare. Samtidigt menar översiktsplanarkitekten (16/10-2025), att vissa andra kommuner tittade på Vellinge kommuns arbete tidigt i processen och menade att de gjorde fel eftersom det är fastighetsägares ansvar att skydda sina fastigheter (SMHI 2025a) medan Vellinge kommun, trots befintlig lagstiftning, har ansett att det ska vara kommunens ansvar. Dessutom kan det hierarkiska styrningssystemet som det svenska planeringssystemet präglas av vara en anledning till att andra kommuner inte kommit lika långt i sitt klimatanpassningsarbete som Vellinge kommun. Inom ett hierarkiskt styrningssystem kommer riktlinjer om kommunernas arbete från en högre nivå och kommunerna arbetar utifrån dessa (Verweij et al. 2013). Barquet et al. (2024) menar att lagstiftning på nationell nivå inte utvecklats i den takt som behövs för att hantera klimatförändringar kan ha gjort att många kommuner inte kommit längre i sin klimatanpassning medan Vellinge kommun tagit egna initiativ för att arbeta med dessa frågor.

Numera har flera kommuner, såsom Vellinge kommun grannkommuner Malmö och Trelleborg, börjat ta dessa frågor på allvar och kommit långt i arbetet på en strategisk nivå enligt översiktsplanarkitekten (16/10-2025), vilket kan vara ett tecken på att den horisontella samordningen håller på att bli starkare. Däremot är Vellinge fortsatt långt fram i och med att de kommit längre fram i sitt arbete och börjat genomföra de åtgärder de tidigare har planerat. Samtidigt menar han att Vellinge kommun inte längre är särskilt långt fram i sitt strategiska arbete jämfört med andra kommuner eftersom mycket av Vellinges strategiska arbete gjordes inför att gällande översiktsplan antogs 2013. Därför har det istället nu blivit så att Vellinge kommun ligger efter andra närliggande kommuner i det strategiska arbetet, enligt översiktsplanarkitekten (16/10-2025).

Vertikal samordning

Eftersom den vertikala samordningen omfattar ett stort antal aktörer som är väldigt olika varandra skiljer sig samordningen åt beroende på vilken aktör det handlar om. Samordningen med olika aktörer på samma nivå kan också skilja sig åt, vilket det exempelvis gör på nationell nivå. Ett tillfälle där det funnits samordning mellan nationell och kommunal nivå är vid finansieringen av skyddsvallen. Där har MSB bidragit med finansiering av 60% av kostnaderna (Projektledare 6/11-2025). Samtidigt finns det brister i den vertikala samordningen mellan kommunal och nationell nivå i fallet med Trafikverket. Att Trafikverket inte arbetar med samma tidsperspektiv som Vellinge kommun har gjort att de inom sin tidshorisont inte ser några problem med översvämningar och därför inte varit villiga att vidta åtgärder för att skydda väg 100, vilket Vellinge kommun ansett vara viktigt (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025).

Dessutom finns det brister i vertikal samordning inom lagstiftningen, vilket även Barquet et al. (2024) lyfter i sin artikel. Det rör sig dels om vad länsstyrelsens handläggare (13/11) tar upp om hur denna typ översvämningsskydd prövas som anläggningar för markavvattning. Istället menar hon att det hade varit bättre om det prövades på samma sätt som erosionsskydd vilket i praktiken är väldigt likt men som prövas annorlunda. Ansvarsfördelningen inom klimatanpassning har också tagits upp av intervjupersoner (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025; Projektledare 6/11-2025). I nuläget är det fastighetsägare som har det yttersta ansvaret att skydda sina fastigheter (SMHI 2025a), vilket är något som kan komma att förstärkas ytterligare i och med de lagförslag som tas upp i klimatanpassningsutredningen (SOU 2025:51). Även om det finns delar i lagförslaget som översiktsplanarkitekten (16/10-2025) anser är positivt, exempelvis att staten tar ett tydligare ansvar, menar han att det bör vara en fråga som hanteras av den offentliga sektorn snarare än att lägga ansvaret på fastighetsägare vilket han även menar att kommunens politiker håller med om. Bergkvist Andersson och Schmitt (2024) anser också att en tydligare ansvarsfördelning inom den

offentliga sektorn, särskilt ett större ansvar på regional nivå, hade varit positivt för att kunna samordna klimatanpassningsarbetet på en övergripande nivå.

På den regionala skalan har det främst varit Vellinge kommuns relation till länsstyrelsen som varit i fokus för detta projekt. Samarbetet mellan kommunen och länsstyrelsen har förändrats under processens gång. Den tekniska konsulten (7/11-2025) menar att det i början fanns utmaningar och att Vellinge kommun och länsstyrelsen såg olika på problemet och att det då fanns lite problem med samverkan. Däremot har både den tekniska konsulten (7/11-2025) och projektledaren (6/11-2025) tagit upp att relationen med länsstyrelsen har förbättrats ju längre projektet har gått. Det kan delvis bero på att de båda aktörerna blivit mer samordnade och fått en större förståelse för varandra.

Samtidigt är tilliten mellan samverkansparter en av de viktigaste faktorerna för att skapa en bra samverkan (Becker 2018; Länsstyrelsen Västra Götaland 2022; Dalsgaard et al. 2025) och att kommunen och länsstyrelsen har arbetat tillsammans under lång tid kan också ha lett till att tilliten byggts upp över tid. Under intervjuerna har ingen av intervjupersonerna tagit upp Region Skåne som en potentiell aktör att samverka med i framtiden. Region Skåne är en av de tre svenska regioner som har ansvar att bedriva regional planering där anpassning till ett förändrat klimat är en av frågorna som ska hanteras i regional planering (Boverket 2025b). Att ingen av intervjupersonerna har nämnt Region Skåne som en aktör för framtida klimatanpassning kan tyda på en bristande vertikal samordning då den regionala planeringen är tänkt att hantera större frågor på en regional nivå vilket ska vara vägledande för regionens kommuner. Även andra aktörer som lyfts som potentiella samordnare i delen om ansvarsfördelning, se kap. 3.1.1, exempelvis Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt Regional kustsamverkan Skåne-Halland, hade kunnat vara aktuella aktörer att samverka med i framtida klimatanpassningsarbete.

Samordningen mellan Vellinge kommun och allmänheten är svårare att bedöma då allmänheten utgörs av ett stort antal människor, intresseorganisationer och verksamheter med olika intressen. Generellt går det däremot att säga att en stor del av de som yttrat sig under samrådet delar kommunens bild om att det behöver tas åtgärder för att skydda Falsterbonäset mot översvämningar (Vellinge kommun 2018). Samtidigt har det funnits flera som ansett att detta borde göras på ett annat sätt än vad kommunen presenterat, exempelvis att anlägga det yttre skyddet först eller att även inkludera golfklubbar, stränder och natur i skyddsvallen. Det har däremot funnits de som inte ansett att det finns ett behov för anpassningsåtgärder. Därmed skulle samordningen mellan Vellinge kommun och allmänheten kunna sammanfattas som att det

finns en samordning med en stor del av invånarna gällande problembild och upplevt behov av skydd medan kommunens och allmänhetens önskemål om hur detta skulle gå till inte alltid stämmer överens. Detta hade kunnat underlättats genom att involvera allmänheten i ett tidigare skede av projektet (Dalsgaard et al. 2025) samtidigt som strategifasen varit en viktig del av projektet för att kunna undersöka förutsättningar för att anlägga ett översvämningsskydd och kunna anpassa det till naturens förutsättningar, vilket gjort att det funnits ett stort behov av expertkunskap tidigt i projektet (Barquet et al. 2024).

Även projektets relation till kommunens politik har beskrivits som positiv. Att den politiska majoriteten under hela processen stöttat projektet tyder på att det finns en bra samordning i den aspekten. Eftersom en kommuns politiker och dess tjänstepersoner inte är hierarkiskt likställda med varandra då politiker arbetar på en högre nivå (Sunding 2025) kan detta beskrivas som att det finns god vertikal samordning ur ett internt kommunalt perspektiv. Dessutom var samtliga partier i kommunfullmäktige med och skrev under handlingsplanen som antogs 2011, vilket tyder på en horisontell samordning som omfattar hela den politiska organisationen. Däremot har ett parti på senare tid börjat uttrycka sig negativt om projektet och anser inte att det finns tillräckligt behov för att den ska byggas (Projektledare 6/11-2025; Översiktsplanarkitekt 16/10-2025). Att det under hela projektets gång har funnits ett starkt politiskt stöd är dessutom något som beskrivs som positivt i tidigare forskning (Fell 2008; Länsstyrelsen Västra Götaland 2022; Hennlock et al. 2023) då det stärker projektets politiska legitimitet samt gör det lättare att genomföra de strategiska planer som tas fram.

5. Diskussion

Målet med denna studie har varit att identifiera utvecklingsmöjligheter med samverkan i samband med anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar. Syftet med detta kapitel är att diskutera lärdomar från Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen i ett bredare perspektiv med stöd av den tidigare forskning som presenterats i litteraturstudien för att ge förslag på hur framtidens klimatanpassning skulle kunna se ut. Kapitlet avslutas med en metoddiskussion.

5.1. Vilken styrningsnivå kan klimatanpassning bedrivas på?

Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen har drivits av kommunen själv med hjälp av konsulter som Sweco. Länsstyrelsen och allmänheten har också varit involverade i processen men mycket av det har varit inom ramen för den lagstadgade samrådsprocessen för tillståndsansökningar av denna typ av åtgärder (Naturvårdsverket 2023b). Därmed har Vellinge kommun och Sweco haft ett stort ansvar för att driva projektet, ofta utan ett större stöd från andra aktörer inom den offentliga sektorn med undantag för det länsstyrelsen har varit involverad i. Att denna typ av projekt genomförs utan någon samverkan med andra som genomfört liknande åtgärder gör att kommuner som vill genomföra åtgärder behöver arbeta fram sina egna metoder vilket är både mer tidskrävande och resurskrävande (Barquet et al. 2024; Becker 2018). Dessutom förhåller sig översvämningar inte till de administrativa gränser som utgör kommuner vilket innebär att översvämningar i en kommun ofta medför konsekvenser för andra kommuner genom att kommuner som delar kuststräcka blir översvämmade samtidigt. Översvämningar kan också få indirekta konsekvenser genom att exempelvis vägar blir oframkomliga, vilket påverkar trafikflöden även i andra kommuner. Därför är samverkan en viktig del inom klimatanpassningsprojekt (Gustafsson 2022; Hennlock et al. 2023).

Samtidigt går avsaknaden av en mer djupgående samverkan med andra offentliga aktörer att förklara genom att skyddsvallen är det första översvämningsskyddet i sitt slag i Sverige (Sweco u.å). Detta har inneburit att kommunen tillsammans med sina konsulter har behövt arbeta fram nya metoder och lösningar som fungerar inom det svenska planeringssystemet. Studien visar även att Vellinge kommuns arbete kan ha varit en bidragande faktor till att fler kommuner har börjat arbeta mer med frågor om anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar. Att fler kommuner börjat arbeta mer med klimatanpassning visar även Hennlock et al. (2023) i sin undersökning om hur långt svenska kommuner kommit i sin klimatanpassning och undersökningen visar även att kustkommuner är de kommuner som generellt kommit längst i sin klimatanpassning. Studiens resultat visar även att det finns en ambition inom Vellinge kommun att arbeta

mer med mellankommunal samverkan och att det anses vara viktigt att sprida lärdomar från projektet till andra kommuner.

Att allt fler kommuner börjat arbeta med anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar gör även att frågor om hur framtidens klimatanpassning kan se ut och vem som ska vara involverade blir mer aktuella. Ett perspektiv som tas upp i både intervjuer och tidigare forskning (Bergkvist Andersson & Schmitt 2024) är att förflytta ansvaret för planering av anpassningsåtgärder till en högre styrningsnivå. Genom att arbeta med översvämningsanpassning på regional nivå snarare än nationell nivå är det generellt mer sannolikt att de involverade aktörerna arbetar med samma problem och har liknande behov (Bergkvist Andersson & Schmitt 2024), vilket enligt Feiock (2007) är en faktor som ökar chanserna för en lyckad samverkan. Dessutom kan den regionala skalan vara en lämplig nivå för att arbeta med dessa frågor på grund av att den är placerad mitt emellan nationell och kommunal nivå och kan således vara en brygga för att samordna klimatanpassningen vertikalt genom hela styrningssystemet (Bergkvist Andersson & Schmitt 2024), vilket Singh et al. (2021) menar kan minska risken för konflikter mellan aktörer.

En intressant aspekt med intervjuerna är att trots att flera intervjupersoner lyft klimatanpassning på regional nivå som en väg framåt har ingen av intervjupersonerna nämnt Region Skåne som en potentiell aktör för framtida klimatanpassning. Region Skåne är en av de tre svenska regioner som har ett lagstadgat ansvar för regionplanering i Sverige där förebyggande åtgärder mot översvämning är en av de frågor som kan hanteras av regionerna (Boverket 2025). Att ingen av intervjupersonerna tagit upp Region Skåne som potentiell aktör kan bero på att regional fysisk planering är relativt nytt och att Vellinge kommun redan kommit förbi det tidiga skede med strategiskt arbete som den regionala planeringen behandlar. Skånes första regionplan antogs även 2022 vilket är samma år som Vellinge kommuns tillståndsansökan vann laga kraft och projektet gick in i genomförandefasen. Samtidigt tog de kommunala tjänstepersonerna upp andra aktörer som potentiella samverkanspartners i framtiden, exempelvis närliggande kommuner eller länsstyrelsen. Detta påvisar att det finns en brist i den vertikala samordningen (Singh et al. 2021) mellan Vellinge kommun och Region Skåne där kommunen möjligtvis inte anser att regionplanen är ett lika viktigt verktyg i klimatanpassning. Det kan även ha att göra med att Vellinge kommun byggt upp en relation och tillit med aktörer eller närliggande kommuner genom samverkan i detta projekt eller andra projekt, vilket Feiock (2007) menar gör det mer sannolikt att parterna är villiga att samverka även i framtiden.

Inom framtida klimatanpassning på regional nivå hade Region Skåne kunnat fungera som en aktör med mandat att planera och genomföra åtgärder, liksom det mandat regioner i exempelvis Nederländerna, Tyskland eller Danmark har (Bergkvist Andersson & Schmitt 2024) eller det ansvar som staten föreslås få i Klimatanpassningsutredningen (SOU 2025:51). Samtidigt är det kommunala självstyret i Sverige något som många kommuner vill bevara (Översiktsplanarkitekt 16/10-2025) och att regioner skulle få mandat att genomföra åtgärder på kommunal mark hade gått emot det kommunala självstyret.

Bergkvist Andersson och Schmitt (2024) menar att regioner snarare hade kunnat fungera som en medlare som kan göra avvägningar om vilka åtgärder som behöver göras och vilka platser som är viktigast att skydda. Eftersom Feiock (2007) menar att kommuners folkvalda politiker arbetar för att göra det som gynnar den egna kommunen trots att andra lösningar kan bidra till en större kollektiv nytta kan en aktör med ett bredare perspektiv vara en lämplig aktör för att göra avvägningar mellan kommunernas intressen. Samtidigt hade ett nätverk liksom Regional kustsamverkan Skåne-Halland kunnat vara ett sätt för kustkommunerna i Skåne och Halland att samverka kring frågor om anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar (Regional kustsamverkan Skåne-Halland u.å.). Genom att samverka i nätverk med fokus på specifika frågor, i det här fallet frågor om kusten, är det lättare att samla kunskap kring ämnet och skapa förutsättningar för en större flexibilitet i hanteringen av problem som stigande havsnivåer och översvämningar (Hooghe & Marks 2003). Samtidigt menar Nilsson et al. (2012) att aktörer inom nätverksstyrning ofta saknar institutionaliserad kunskap och långsiktighet som är viktigt för att arbeta med komplexa problem och att det bästa hade varit någon form av kombination mellan nätverksstyrning och hierarkisk styrning.

Studien visar även på vikten av lokal anpassning av anpassningsåtgärder och användandet av lokal kunskap i denna typ av projekt. Lokal kunskap inom klimatanpassningsprojekt kan exempelvis innebära lokala invånare med kunskap om det lokala växt- och djurlivet, hur människor som bor eller vistas i området använder olika platser eller behov och önskemål från intresseorganisationer som naturvårdsföreningar, idrottsföreningar eller villaägarföreningar (Galan et al. 2023). Detta har även gjorts under planeringen av skyddsvallen. Två exempel har tagits upp under intervjuerna; att grodpassager lagts till efter att en invånare med kunskap om djurlivet betonat att skyddsvallen kan bli en barriär för grodor och att en invånare velat ha en del av vallen inne på sin fastighet för att bevara en gångväg utanför tomten för att förhindra att människor går uppe på vallen och får insyn på fastigheten.

För att ta tillvara lokal kunskap kan samskapande processer vara ett sätt att arbeta med en stor mängd aktörer samtidigt som det syftar till att resultera i projekt som är starkt lokalt förankrade (Dalsgaard et al. 2025). Å andra sidan kan samskapande processer som omfattar ett stort geografiskt område komma att innehålla ett stort antal intressenter vilket skulle öka aktörsnätverkets komplexitet och således göra det svårare att komma fram till lösningar som majoriteten av de inblandade är nöjda med (Verweij et al. 2013). Därför hade mellankommunal samverkan i formella nätverk, likt Familjen Helsingborg eller Göteborgsregionens klimatanpassningsnätverk (se även kap. 3.1.1. Ansvarsfördelning), kunna vara ett sätt formulera gemensamma problem- och målbilder genom att dela kunskap, resurser och erfarenheter.

På så sätt hade det varit lättare att arbeta med både kommunernas invånare och relevanta experter än om samverkan bedrivs på högre nivå, exempelvis regional nivå, eftersom antalet involverade aktörer hade blivit mindre vilket minskar nätverkets komplexitet (Verweij et al. 2013). Samtidigt är horisontell och vertikal samordning mellan individuella aktörer eller nätverk för att de involverade aktörerna ska arbeta utifrån en liknande uppfattning om problematik och målbild (Feiock 2007; Singh et al. 2021). Att samordna aktörer blir generellt svårare ju fler aktörer det finns (Singh et al. 2021) och en uppdelning i mellankommunala nätverk, likt Familjen Helsingborg (u.å), hade lett till ett större antal aktörer än om klimatanpassning bedrivs på regional nivå.

5.2. Framtida ansvarsfördelning

Genom studien framkommer det att det finns olika åsikter om hur ansvarsfördelningen för klimatanpassning borde se ut och att det är ganska otydligt med vad olika aktörer kan och får göra. Enligt befintlig lagstiftning om ansvarsfördelning är skyddsvallen som Vellinge kommun planerat och börjat bygga egentligen inte är deras ansvar då skyddsvallen även gynnar fastighetsägare vars fastigheter skyddas. Samtidigt menar Barquet et al. (2024) att lagstiftningen kring klimatanpassning ligger efter, vilket även understryks av intervjuerna. Att lagstiftningen ligger efter har lett till att ansvarsfördelningen kan uppfattas som otydlig, däremot menar Barquet et al. (2024) att det även kan ge kommuner en större frihet i sitt arbete när det inte finns någon tydlig reglering om vad kommuner kan och får göra. Becker (2018) menar även att det finns en vertikal frikoppling inom klimatanpassningsarbetet där kommuner saknar omfattande och konsekvent guidning från nationell eller regional nivå vilket han menar tyder på ett behov av förändring, antingen genom att ett större ansvar läggs på nationell eller regional nivå eller att kommuner samverkar mer med varandra eller aktörer på högre styrningsnivå i större utsträckning.

Vellinge kommun har däremot genom sitt arbete med skyddsvallen visat att det går att genomföra större åtgärder inom befintlig lagstiftning, vilket tyder på att det finns en potential för fler kommuner. Eftersom det är fastighetsägares ansvar att skydda sina fastigheter medan kommunens ansvar enbart är att skydda det som är av allmänt intresse (SMHI 2025a) kan det sägas att detta projekt går emot den juridiska ansvarsfördelning eftersom även privata fastigheter ingår i skyddsvallen. Därmed frångår projektet med skyddsvallen rådande praktik, vilket Barquet et al. (2024) menar är positivt då rådande praktik kan innebära ett hinder för en effektiv klimatanpassning. Att klimatanpassningsarbetet samtidigt omfattas av en lagstiftning som inte hänger med kan innebära att kommuner ges större frihet i sin kapacitet att genomföra åtgärder (Barquet et al. 2024). I frågor om lagstiftning kan SKR vara en viktig aktör att samverka med då de arbetar för att påverka regering och riksdag utifrån regioners och kommuners behov (SKR u.å).

Samtidigt som en lagstiftning som inte hänger med kan ge kommuner en större frihet i sitt klimatanpassningsarbete menar Becker (2018) att det kan innebära att kommuner med mindre resurser eller politiskt stöd inte har samma möjlighet att arbeta med dessa frågor. Detta kan medföra att de åtgärder som prioriteras är mindre projekt med lägre kostnader snarare än mer transformativa projekt som egentligen behövs (Barquet et al. 2024). Därmed går det samtidigt att ifrågasätta hur stor möjlighet andra kommuner har att arbeta på liknande sätt som Vellinge kommun har gjort. Vellinge kommun har under projektets gång haft en stark organisation internt vilket belysts av flera intervjupersoner. Dessutom har kommunens politik varit en starkt bidragande faktor till att det har gått att arbeta långsiktigt under lång tid utan större förändringar i politikens syn på projektet, vilket även är något som lyfts som en viktig faktor i tidigare forskning (Fell 2008; Hennlock et al. 2023). Det har dels att göra med att kommunen under hela projektet har haft samma partier som styrt, dels på att samtliga partier har stått bakom arbetet.

Även om den befintliga lagstiftningen har gett Vellinge kommun utrymme att arbeta med skyddsvallen visar studien att det finns önskemål om en tydligare ansvarsfördelning med ett tydligare från den offentliga sektorn snarare än att det ska vara fastighetsägares ansvar att skydda sina fastigheter vilket det är idag (SMHI 2025a). Detta går däremot emot en del av det som föreslås i Klimatanpassningsutredningens betänkande (SOU 2025:51) som bland annat inkluderar lagförslag som ska göra det lättare för fastighetsägare att klimatanpassa sina fastigheter. SKR (2025b) menar att utredningens förslag skulle innebära ett antal administrativa krav för kommuner såsom upphävande eller ändring av detaljplaner som medför risk för skador orsakade av klimatrelaterade händelser. Utredningen föreslår inte heller något ökat ansvar för

kommuner att arbeta med klimatanpassningsåtgärder utan stärker snarare fastighetsägares möjlighet att klimatanpassa genom att kommuner föreslås vara skyldiga att tillhandahålla underlag för fastighetsägare som vill klimatanpassa. Kommuner skulle även ges möjlighet att villkora bygglov med att anläggningar för klimatanpassning genomförs. I de fall en kommun skulle genomföra klimatanpassningsåtgärder som gynnar fastighetsägare föreslås även att kommunen skulle kunna ta ut en avgift från dessa fastighetsägare (SOU 2025:51).

Detta anser däremot översiktsplanarkitekten (16/10-2025) vara fel väg att gå och att det borde vara ett offentligt ansvar att skydda sina invånare från klimatrelaterade skador. Han menar även att denna åsikt delas av kommunens politiker som valt att gå emot det juridiska ansvar som ligger på fastighetsägarna att skydda sina fastigheter genom att kommunen har ett ansvar att göra det. Dessutom är han ifrågasättande mot lagförslaget att kommuner ska kunna ta ut en avgift av fastighetsägare vars fastigheter skyddas mot översvämningar då översiktsplanarkitekten (16/10) inte anser att det bör vara fastighetsägares ansvar att skydda sina fastigheter. Samtidigt kan fastighetsägares möjlighet att klimatanpassa sina fastigheter vara ett sätt för de fastigheter som inte omfattas av kommunala översvämningsskydd att också skyddas. I Vellinge kommun har det funnits en stark vilja bland boende på Lilla Hammars näs att deras fastigheter också ska skyddas av skyddsvallen, vilket inte är fallet (Vellinge kommun 2018). Med ökade möjligheter för klimatanpassning hade dessa fastighetsägare lättare kunnat skydda sina egna fastigheter. Samtidigt hade det i så fall behövts tydligare information till fastighetsägare om deras ansvar och möjlighet att klimatanpassa då många fastighetsägare har en uppfattning om att det är kommunens ansvar att skydda deras fastigheter (Hjerpe 2025). Å andra sidan kan det innebära en risk att enskilda fastighetsägare ska ansvara för att skydda sina fastigheter. Ett osammanhängande skydd kan innebära en risk att enskilda fastighetsägares åtgärder påverkar närliggande fastigheter negativt genom ökad vattenavrinning från byggda skydd (Hummel et al. 2021). Detta skulle då kunna skapa problem om vissa fastighetsägare skyddar sina fastigheter medan andra inte gör det på grund av att de exempelvis inte har råd eller vilja att göra det samma.

Studiens resultat visar även att en av styrkorna i Vellinge kommuns arbete är enligt flera intervjupersoner att det funnits en stark intern organisation med tillräckliga resurser samt ett stort politiskt stöd. Detta stämmer även överens med de framgångsfaktorer som Fell (2008), Hennlock et al. (2023) och Barquet et al. (2024) identifierat i sin forskning. Däremot väcker det samtidigt frågor om huruvida andra kommuner kommer ha samma möjlighet att genomföra de åtgärder de behöver. Becker (2018) menar att det kan leda till en orättvis fördelning av skydd om kommuner inte har tillräckliga resurser för att arbeta med klimatanpassning. Därför

kan en djupare samverkan mellan kommuner eller klimatanpassning på en högre styrningsnivå vara ett sätt att kunna genomföra åtgärder i ett större antal kommuner. Samtidigt menar SKR (2025b) att finansieringsfrågan fortfarande är ett stort frågetecken i klimatanpassningsarbetet som kommer behöva diskuteras mellan inblandade aktörer.

5.3. Metoddiskussion

Arbetet med skyddsvallen har pågått under lång tid och har involverat flera olika personer under processens gång. Denna studie har främst fokuserat på tillståndsprocessen, som pågick från 2014 till 2022, samt till viss del genomförandefasen som pågått sedan 2022. Innan projektet gick in i tillståndsfasen genomfördes strategifasen med utredningar och strategiska planer vilket legat till grund för hela projektet. Att studera detta stadiet närmare hade varit intressant, däremot kan det vara svårt att få tag i de personer som varit involverade i detta stadiet då många inte längre jobbar kvar och inte har gjort det på ett antal år. Intervjuer som forskningsmetod utgår dessutom från intervjupersonernas uppfattningar och erfarenheter om ämnet som undersöks, vilket gör att den information de delar med sig av baseras på deras minnen av de händelser som undersöks (Denscombe 2018). Eftersom strategifasen pågick från 2007 till 2013 har tjänstepersonerna som arbetade med projektet under denna tid och som intervjuats sannolikt inte lika starka minnen av strategifasen som de har av senare faser av projektet och därför har intervjustudien främst fokuserat på tillståndsfasen och genomförandefasen. De delar av strategifasen som undersökts är det som framgår av Vellinge kommuns handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer som är framtagen av Sweco (Vellinge kommun 2011) och Vellinge kommuns gällande översiktsplan (Vellinge kommun 2013). Däremot belyser dessa dokument strategifasen av projektet enbart utifrån kommunens och Swecos perspektiv. Det hade varit intressant att även undersöka detta utifrån andra aktörers perspektiv, exempelvis länsstyrelsen, men det har inte varit möjligt att få kontakt med några intervjupersoner eller har funnits några tillgängliga dokument som beskriver detta.

Ett stort antal personer har varit involverade i projektet i olika utsträckning. Eftersom intervjuer är en tidskrävande metod (Denscombe 2018) har det inte varit möjligt att skapa en helhetsbild över processen med enbart intervjuer. Därför har även dokumentstudie använts som metod, främst för att studera strategifasen och allmänhetens perspektiv av projektet. Bowen (2009) menar att dokument inte bör anses vara fullständiga beskrivningar av händelser och att de kan sakna detaljer som är viktiga för forskare. Samtidigt är dokumentstudie en metod som gör det möjligt att ta del av en stor mängd information på

relativt kort tid (Bryman 2018). Eftersom ett stort antal personer från allmänheten har varit med och lämnat synpunkter i samrådsperioden har samrådsredogörelsen använts för att skapa en bild av allmänhetens syn på projektet. Att genomföra intervjuer med kommuninvånare hade inneburit att det endast hade varit enstaka invånare som hade intervjuats. Av samrådsredogörelsen framgår det även att det funnits invånare som haft olika syn på projektet (Vellinge kommun 2018). Därför hade intervjuer med allmänheten sannolikt inte blivit representativa då endast ett fåtal perspektiv hade kunnat studeras och därför valdes dokumentstudie av samrådsredogörelsen som metod för att studera detta trots att det gjorts att allmänhetens syn på projektet inte studerats på djupet på samma sätt som gjorts genom intervjuer.

Det är samtidigt viktigt att tänka på att allmänhetens synpunkter som framgår i samrådsredogörelsen (Vellinge kommun 2018) är de synpunkter som invånare hade medan samrådsperioden pågick under hösten 2017. Att undersöka hur allmänhetens syn på projektet förändrats över tid, likt hur länsstyrelsen syn och roll förändrats under projektets gång, hade varit intressant. Däremot hade detta inneburit samma utmaningar som redan beskrivits för andra delar av studien, exempelvis svårt att få kontakt med intervjupersoner, intervjupersoners minnen och representativitet. Hur allmänhetens syn på projektet har förändrats över tid har till viss del framgått i intervjustudien (Teknisk konsult, 7/11-2025) men det är något som återberättas av någon annan än invånarna själva.

För att identifiera intervjupersoner till studien har snöbollsurval (Gierczyk et al. 2023) använts. Genom att använda snöbollsurval har personer med kunskap om projektet kunnat rekommendera andra relevanta intervjupersoner. Samtidigt finns det en risk med snöbollsurval att intervjupersoner som hade varit relevanta för studien missas om de personer som intervjuas inte rekommenderar dem. En aspekt som hade varit intressant att studera mer är Vellinge kommuns interna organisation. Länsstyrelsens handläggare (13/11-2025) tog under intervjun upp att projektorganisationen i kommunen innehållit flera experter inom olika frågor, exempelvis en kommunekolog, och att även intervju dessa hade varit intressant. Även Vellinge kommuns politiker har haft en viktig roll i projektet genom att fatta viktiga beslut och hade därför varit intressanta att intervjuas. Att använda snöbollsurval har till viss del bidragit till att dessa personer inte intervjuats inom studien. Samtidigt har studien utförts med tidsbegränsning vilket inneburit att avvägningar behövt göras och eftersom studien även syftar till att undersöka hur externa aktörer bidragit till projektet har kommunens interna organisation inte varit lika mycket i fokus som den hade kunnat vara. Studien har fokuserat på de aktörer som varit involverade i projektet men det har även funnits aktörer som hade kunnat vara involverade i projektet men som inte varit det i så stor utsträckning. Ett exempel är Trafikverket som är

viktiga för skyddets helhet eftersom de är väghållare för väg 100 men som inte varit särskilt intresserade att delta i projektet. Att intervjua någon från Trafikverket hade varit intressant för att höra deras tankar om skyddsvallen hade varit intressant men urvalsmetoden och tidsbegränsningen har gjort att detta inte gjorts.

6. Slutsatser

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur samverkansprocessen i Vellinge kommuns projekt med skyddsvallen gått till samt hur det går att koppla till teorier om styrningsmodeller, horisontell och vertikal samordning samt samverkan inom klimatanpassningsarbete för att undersöka hur samverkansprocesser inom liknande projekt kan utvecklas. Sammanfattningsvis går det att säga att det förekommit en del samarbete och samordning inom projektet, men att samverkan inte varit särskilt framträdande.

Samordningen med kommunens konsulter har genomgående fungerat bra medan arbetet med både länsstyrelsen och allmänheten har fungerat bättre ju längre in i projektet man kommit trots att det ibland funnits utmaningar. Samverkan med andra kommuner som beskrivs som positivt i tidigare forskning och av intervjupersoner har inte varit särskilt framträdande i projektet, främst på grund av att Vellinge kommun genom hela projektet legat långt fram och inte haft någon svensk kommun att samverka med i dessa frågor.

Även om det uppstått problem i Vellinge kommuns arbete med skyddsvallen är det inte alltid utmaningar som kan lösas av enskilda kommuner. Att Vellinge kommun dessutom är en kommun med starka resurser och stabil politisk styrning har varit en bidragande faktor till att projektet lyckats, vilket väcker frågor om andra kommuner har samma möjligheter att genomföra liknande åtgärder. Därför går det utifrån denna studie att dra slutsatser om att det finns ett behov av förändringar i hur den svenska klimatanpassningen bedrivs i framtiden. Att ge ett exakt svar på hur detta borde gå till har inte varit möjligt eftersom enbart Vellinge kommun studerats och även andra kommuner hade i så fall behövt studeras för att identifiera eventuella utmaningar och behov som inte varit aktuella i Vellinge kommun. Däremot har ett antal potentiella vägar framåt identifierats, såsom styrning på nationell eller regional nivå, en starkare mellankommunal samverkan i formella nätverk och en högre grad medborgardeltagande genom samskapande. Hur dessa potentiella vägar framåt hade fungerat inom ett svenskt planeringssystem hade varit intressant att studera i framtida forskning.

Att Vellinge kommun har varit först med att planera och börja genomföra ett översvämningsskydd i den här skalan har haft stor betydelse för projektet. Under hela projektet har kommunen tillsammans med sina konsulter behövt hitta sin egen väg genom arbetet. Även om detta stundtals har varit utmanande och det i vissa fall funnits förbättringsmöjligheter visar det arbete som gjorts att det är möjligt att genomföra denna typ av åtgärder på kommunal nivå. Att allt fler kommuner nu lägger mer fokus på dessa frågor kan delvis bero på att Vellinge kommun visat att det är möjligt även om det också kan bero på en ökad medvetenhet för klimatfrågor och att ett större fokus på hållbarhet numera genomsyrar hela samhället. Sammantaget går

det att konstatera att Vellinge kommuns arbete kan bidra med viktiga lärdomar för andra kommuner samtidigt som det finns en större potential för en mer djupgående samverkan inom den offentliga sektorn för framtida klimatanpassningsarbete.

Under studien har det framgått att nätverksstyrning, som beskrivs som en lämplig styrningsmodell inom klimatanpassning (Hooghe & Marks 2003; Verweij et al. 2013), inte varit särskilt framträdande inom arbetet med skyddsvallen. Samtidigt har projektet inte heller följt en typisk hierarkisk styrning eftersom Vellinge kommun inte alltid haft ett tydligt stöd eller tydliga riktlinjer att följa från offentliga aktörer på högre styrningsnivåer. Projektet har dessutom till viss del frångått rådande praktik genom att Vellinge kommun bortsett från fastighetsägares juridiska ansvar att skydda sina fastigheter och tagit ett ansvar på kommunal nivå att skydda sina invånare från översvämningar. Att Vellinge kommun inte alltid haft ett tydligt stöd från andra offentliga aktörer inom projektet har även bidragit till att vertikal och horisontell samordning inom projektet inte varit optimal. Samtidigt är detta något som förbättrats över tid vilket delvis kan bero på att aktörerna lärt känna varandra bättre och byggt upp en starkare relation och tillit. Å andra sidan skulle det kunna vara så att Vellinge kommuns arbete har fungerat som ett sorts pilotprojekt som inspirerat aktörer på samtliga styrningsnivåer att ta frågor om anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar mer på allvar.

Oavsett går det att se att allt fler offentliga aktörer tar frågor om klimatanpassning på allvar och att allt fler kommuner börjat arbeta med detta. Det finns även en syn bland de personer som intervjuats om att samverkan inom dessa frågor är viktigt till framtida arbete med anpassning till stigande havsnivåer och översvämningar, både från andra kommuner som vill se hur Vellinge kommun har arbetat med skyddsvallen och från Vellinge kommun som både vill sprida sin kunskap vidare och ta inspiration från andra kommuner som kommit längre än Vellinge kommun i andra aspekter av klimatanpassningen. Samtidigt går det utifrån studien att se att en fungerande samverkan mellan aktörer inte är något som uppstår enbart genom att det finns en gemensam ambition om att samverka. Utöver att fungerande samverkan förutsätter att aktörerna som ska samverka har en liknande bild över problemet, förväntningar på samverkan och målbild är tillit och goda relationer något som är viktigt för samverkan. Det är något som byggs upp över tid och det går även att se i Vellinge kommuns projekt där samverkan med både länsstyrelsen och allmänheten är något som förbättrats över tid i samband med att parterna har träffats och arbetat med varandra.

7. Referenser

- André, K., Gerger Swartling, Å., Englund, M., Petutschnig, L., Attoh, E. M. N. A. N., Milde, K., Lückerrath, D., Cauchy, A., Botnen Holm, T., Hanssen Korsbrekke, M., Bour, M. & Rome, E. (2023). Improving stakeholder engagement in climate change risk assessments: insights from six co-production initiatives in Europe. *Frontiers in climate*. 5, 1120421. doi: 10.3389/fclim.2023.1120421
- Arvidsson, B. & Johansson, J. (2024). Flood risk assessments—Exploring maturity and challenges in Sweden. *Journal of Flood Risk Management*. 17 (2). <https://doi.org/10.1111/jfr3.12973>
- Barquet, K., Englund, M. & Rhinard, M. (2024). Climate adaptation in multi-level governance systems: Security, risk, or normal politics? *Risks, Hazards & Crisis in Public Policy*. 15, s. 441-467. <https://doi.org/10.1002/rhc3.12321>
- Becker, P. (2018). Dependence, trust and influence of external actors on municipal urban flood risk mitigation: The case of Lomma Municipality, Sweden. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 31, s. 1004-1012. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2018.09.005>
- Bergkvist Andersson, H. & Schmitt, P. (2024). Disclosing the logics of non-statutory regional planning: the case of Sweden. *European Planning Studies*, 32 (8). <https://doi.org/10.1080/09654313.2024.2337308>
- Bertuzzi, N., Cittadino, F., Giacomini, G. & Meier, A. (2022). Climate change integration in the multilevel governance of Italy and Austria: the key role of vertical and horizontal coordination. *Italian Papers on Federalism*. 2022 (3). ISSN: 2281-9339.
- Boon, W. P. C., Hessels, L. K. & Horlings, E. (2019). Knowledge co-production in protective spaces: case studies of two climate adaptation projects. *Regional Environmental Change*, 19, s. 1935-1947. <https://doi.org/10.1007/s10113-019-01517-4>
- Boverket. (2021a). *Boverkets mål och handlingsplan för klimatanpassning*. <https://www.boverket.se/contentassets/b2dbb5bc785d4e61a284b539cb2af13c/boverkets-mal-och-handlingsplan-for-klimatanpassning.pdf>

Boverket. (2021b). *Så planeras Sverige*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/> [2025-09-09].

Boverket. (2025a). *Samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/uppdrag/klimatanpassningsarbete-for-den-byggda-miljon/> [2025-09-15]

Boverket. (2025b). *Regional fysisk planering*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regionplan/regional-planering/> [2025-12-04]

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl., Liber.

Dalsgaard, K., Hougaard, I., Kristensen, L. S. & Krøijer, S. (2025). *Samskabte Landskaber - En guide til at skabe bedre processer, helhedsorienterede planer og lokalt engagement i klima-, miljø og landskapsprojekter*. ISBN: 978-87-975785-0-6

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 4 uppl., Studentlitteratur.

Familjen Helsingborg. (u.å). *Om oss*. <https://familjenhelsingborg.se/om-oss/> [2025-12-28]

Feiock, R. C. (2007). Rational Choice and Regional Governance. *Journal of Urban Affairs*. 29 (1), ss. 47–63. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9906.2007.00322.x>

Fell, A. (2008). *Nätverksstyrning för en hållbar utveckling: en fallstudie av Energimyndighetens program Uthållig kommun 2003-2007*. Diss. Luleå tekniska universitet.

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12 (2). <https://doi.org/10.1177/1077800405284363>

Galan, J., Galiana, F., Kotze, D. J., Lynch, K., Torreggiani, D. & Pedroli, B. (2023). Landscape adaptation to climate change: Local networks, social learning and co-creation processes for adaptive planning. *Global Environmental Change*. 78. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2022.102627>

Germundsson, T. & Wingren, C. (2017). Kampen om kusten - en ekologisk, ekonomisk och politisk utmaning. I: Jönsson, E. & Andersson, E. (red.) *Politisk ekologi - Om makt och miljöer*. Studentlitteratur. 257-288.

Gierczyk, M., Gromkowska-Melosik, A., Scott, S. & Parker, C. (2023). The Snowball Sampling Strategy in the Field of Social Sciences. Contexts and Considerations. *Przegląd Badań Edukacyjnych (Educational Studies Review)*. 2 (43). <https://doi.org/10.12775/PBE.2023.029>

Globala målen. (u.å). *Om Globala målen*. <https://globalamalen.se/om-globala-malen/> [2025-09-29]

Gustafsson, S. (2022). Omställning till ett hållbart samhälle – vikten av samarbete, samverkan och samordning. I: Hermelin, B. (red.). *Kommunerna och hållbar utveckling – demokrati, välfärd och lokal utveckling*. Linköping University Electronic Press. 9-22. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-190771>

Hennlock, M., Matschke Ekholm, H., Karlsson, A. & Nilsson, Å. (2023). *Klimatanpassning 2023- Så långt har Sveriges kommuner kommit*. IVL Svenska Miljöinstitutet. <https://www.ivl.se/english/ivl/press/press-releases/2023-06-14-new-ranking-best-in-sweden-at-climate-change-adaptation.html>

Hertting, N. (2003). *Samverkan på spel: Rationalitet och frustration i nätverksstyrning och svensk stadsdelsförnyelse*. Uppsala universitet. Égalité.

Hjerpe, M. (2025). *Support for stakeholder cooperation and multifunctional adaptation of residential areas*. Linköpings universitet. <https://liu.se/en/research/supporting-actor-collaboration-and-multifunctional-adaptation-of-residential-areas>

Hooghe, L. & Marks, G. (2003). Unraveling the Central State, But How?: Types of Multi-Level Governance. *IHS Political Science Series*. 87. <https://irihs.ihs.ac.at/id/eprint/1483/>

Hummel, M. A., Griffin, R., Arkema, K. & Guerry, A. D. (2021). Economic evaluation of sea-level rise adaptation strongly influenced by hydrodynamic feedbacks. *PNAS* 118 (29), e2025961118.

<https://doi.org/10.1073/pnas.2025961118>

IPCC. (2023). *Climate change 2023: Synthesis report - Summary for policymakers*. doi: 10.59327/IPCC/AR6-9789291691647.001

Kulp, S.A., & Strauss, B.H. (2019). New elevation data triple estimates of global vulnerability to sea-level rise and coastal flooding. *Nature Communications*, 10 (4844).

<https://doi.org/10.1038/s41467-019-12808-z>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3 uppl., Studentlitteratur.

Lantmäteriet. (2023a). Fastighetskartan Markdata latest (shp). <https://zeus.slu.se/get/?drop=> [2025-12-12]

Lantmäteriet. (2023b). Fastighetskartan Övrigt (shp). <https://zeus.slu.se/get/?drop=> [2025-12-12]

Länsstyrelsen Skåne. (2020). *Regional handlingsplan för klimatanpassning 2020-2024*.

<https://www.lansstyrelsen.se/skane/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2020/regional-handlingsplan-for-klimatanpassning-2020-2024.html>

Länsstyrelsen Västra Götaland. (2022). *Mellankommunal samverkan inom klimatanpassning - hur ser det ut nu och vad är viktigt för att lyckas?*

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.8cd5a1b19362fb4fc2125/1732533107423/Mellankommunal%20samverkan%20inom%20klimatanpassningsfr%C3%A5gor%20-%20Hur%20ser%20det%20ut%20nu%20och%20vad%20%C3%A4r%20viktigt%20fr%C3%B6r%20att%20lyckas%3F.pdf>

McNamara, M. (2012). Starting to Untangle the Web of Cooperation, Coordination, and Collaboration: A Framework for Public Managers. *International Journal of Public Administration*, 35 (6).

<https://doi.org/10.1080/01900692.2012.655527>

MSB. (2018). *Översyn av områden med betydande översvämningsrisk - Enligt förordning (2009:956) om översvämningsrisker*. <https://www.msb.se/siteassets/dokument/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/naturolyckor-och-klimat/oversvamnning/rapport---oversyn-av-omraden-med-betydande-oversvamningsrisk-2018/oversyn-av-omraden-med-betydande-oversvamningsrisk-enligt-forordning-2009-956-om-oversvamningsrisk-2018.pdf>

MSB. (2021). *Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning - Redovisning av regeringsuppdrag enligt regeringsbeslut M2019/0124/Kl.*

<https://www.msb.se/contentassets/725fd943144a1f8dca5c54a8ad69b8/ru-riskomraden.pdf>

Naturvårdsverket. (2023a). *Handlingsplan för robust miljöarbete i ett förändrat klimat.*

<https://www.naturvardsverket.se/4ace23/contentassets/469a59fe37ac46369fdf9d44e33a806f/handlingsplan-klimatanpassning-2023.pdf>

Naturvårdsverket. (2023b). *Markavvattning*. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/branscher-och-verksamheter/markavvattning/> [2026-01-10]

Naturvårdsverket. (2024). *Vad är klimatanpassning*.

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomställningen/det-globala-klimatarbetet/parisavtalet/vad-ar-klimatanpassning/> [2025-09-16]

Neergaard, H. (2007). Sampling in entrepreneurial settings. In H. Neergaard, & J. Parm Ulhøi (Red.), *Handbook of Qualitative Research Methods in Entrepreneurship*, s. 253-278. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Nilsson, A. E., Gerger Swartling, Å. & Eckerberg, K. (2012). Knowledge for local climate change adaptation in Sweden: challenges of multilevel governance. *Local Environment*, 17(6-7), ss. 751-767.

<https://doi.org/10.1080/13549839.2012.678316>

Nykvist, B., Borgström, S. & Boyd, E. (2017). Assessing the adaptive capacity of multi-level water governance: ecosystem services under climate change in Mälardalen region, Sweden. *Regional Environmental Change*, 17, ss. 2359-2371. <https://doi.org/10.1007/s10113-017-1149-x>

Region Skåne. (2025). *LIFE Coast Adapt*. <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/samarbeten-och-projekt/pagaende-projekt/life-coast-adapt/> [2026-01-05]

Regional kustsamverkan Skåne-Halland (u.å). *Om oss*.
<https://www.regionalkustsamverkanskanehalland.se/omoss-organisationsstruktur/> [2025-12-28]

Reimann, L., Vafeidis, A. T. & Honsel L. E. (2023). Population development as a driver of coastal risk: Current trends and future pathways. *Cambridge Prisms: Coastal Futures*. 1 (14),
<https://doi.org/10.1017/cft.2023.3>

SCB. (2025). *Folkmängden per månad efter region, ålder, kön och månad*.
(https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/BefolkManadCKM/table/tableViewLayout1/) [2025-10-20]

SFS 1998:808. *Miljöbalk*.

SFS 2009:956. *Förordning om översvämningsrisker*.

SFS 2010:900. *Plan- och bygglagen*.

SFS 2017:725. *Kommunallag*.

Singh, G. G., Cottrell, R. S., Eddy, T. D. & Cisneros-Montemayor, A. M. (2021). Governing the Land-Sea Interface to Achieve Sustainable Coastal Development. *Frontiers in Marine Science*, 8,
<https://doi.org/10.3389/fmars.2021.709947>

Sjöberg, T., Hjerpe, K., Lundgren Kownacki, K. & Andersson, L. (2020). *Kommunernas arbete med klimatanpassning 2019 – Analys av statusrapportering till SMHI*. SMHI.
<https://www.smhi.se/publikationer-fran-smhi/sok-publikationer/2020-06-07-kommunernas-arbete-med-klimatanpassning-2019---analys-av-statusrapportering-till-smhi>

SKR. (2011). *Kommunernas arbete med klimatanpassning*.

<https://skr.se/download/18.3c9f9e1e17db3f33e5218e6/1639418552051/5252.pdf>

SKR. (2025a). *Inriktning och verksamhet*. <https://skr.se/omskr/inriktningochverksamhet.8314.html> [2025-12-28]

SKR. (2025b). *Klimatanpassning kräver lösningar, inte administrativa krav*.

<https://skr.se/pressrum/aktuellt/nyhetsarkiv/klimatanpassningkraverlosningarinteadministrativakrav.9219.html> [2025-12-05]

SKR. (2025c). *Medborgardialog i komplexa samhällsfrågor – Ett metodstöd för att möta komplexitet med dialog och medskapande*.

[https://skr.se/download/18.383b393a19afcdc7ea3f22e1/1765552790920/Medborgardialog%20i%20komplexa%20fr%C3%A5gor%202025%20FINAL%20\(1\).pdf](https://skr.se/download/18.383b393a19afcdc7ea3f22e1/1765552790920/Medborgardialog%20i%20komplexa%20fr%C3%A5gor%202025%20FINAL%20(1).pdf)

SMHI. (u.å). *Global havsnivåhöjning*. <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/vattenstand-och-klimat/global-havsnivahojning> [2025-09-12]

SMHI. (2025a). *Ditt ansvar som fastighetsägare*. <https://klimatanpassning.se/anpassning-till-ett-forandrat-klimat/paverkan-pa-samhallet--och-samhallets-anpassning/bebyggelse/fastighetsagare/ditt-ansvar-som-fastighetsagare> [2025-10-17]

SMHI. (2025b). *Handlingsplan för klimatanpassning*. <https://www.smhi.se/klimat/om-klimat/lar-dig-mer-om-klimat-och-klimatanpassning/vagledning-for-forordningsmyndigheter/arbeta-strukturerat-med-klimatanpassning/handlingsplan-for-klimatanpassning> [2025-12-28]

SOU 2025:51. Klimatanpassningsutredningen. *Bättre förutsättningar för klimatanpassning*.

Sunding, A. (2025). *Management of green infrastructure in public organizations*. Diss. Sveriges lantbruksuniversitet.

Sweco. (u.å). Klimatanpassning av Falsterbonäset i Skåne. <https://www.sweco.se/projekt/falsterbonaset/> [2025-10-07]

Trafikverket. (2023). *Väg 100, Falsterbo-Vellinge, delen Falsterbo-Stora Hammar - Vellinge kommun, Skåne län, Vägplan- och miljöbeskrivning 2023-09-04.*
<https://bransch.trafikverket.se/contentassets/d278c434307c44e08ab8594bd8318768/plan--och-miljobeskrivning.pdf>

Vellinge kommun. (2011). *Handlingsplan för skydd mot stigande havsnivåer.*

Vellinge kommun. (2013). *Vellinge Översiktsplan 2010 - med utblick mot 2050.*
https://vellinge.se/siteassets/planer-och-projekt-i-vellinge-kommun/dokument/op-2010_komprimerad.compressed.pdf

Vellinge kommun. (2015). *Naturvårdsprogram.* <https://vellinge.se/siteassets/boende-miljo-och-trafik/pdf/naturvardsprogram-2015.pdf>

Vellinge kommun. (2018). *Samrådsredogörelse, Länsstyrelsens ärendenummer 531-28870-2015.*
<https://vellinge.se/siteassets/planer-och-projekt-i-vellinge-kommun/dokument/skydd-mot-hoga-havsnivaer/samradsredogorelse.pdf>

Vellinge kommun. (2020). *Kustprogram.* https://vellinge.se/siteassets/planer-och-projekt-i-vellinge-kommun/dokument/kustprogrammet/kustprogram_antagen-kf20200928.pdf

Vellinge kommun. (2022). *Ändring av översiktsplan för Vellinge kommuns havsområde.*
<https://vellinge.se/siteassets/planbeskrivning-inkl.-lansstyrelsens-granskningsyttrande.pdf>

Vellinge kommun. (2024a). *Därför byggs skyddsvallarna.* <https://vellinge.se/planer-och-projekt-i-Vellinge-kommun/aktuella-byggprojekt/trafik-och-infrastruktur/skyddsvallen/darfor-byggs-skyddsvallarna/> [2025-09-22]

Vellinge kommun. (2024b). *Här ska vallen byggas*. <https://vellinge.se/planer-och-projekt-i-Vellinge-kommun/aktuella-byggprojekt/trafik-och-infrastruktur/skyddsvallen/karta/> [2024-12-12]

Vellinge kommun. (2024c). *Så här ska skyddsvallen se ut*. <https://vellinge.se/planer-och-projekt-i-Vellinge-kommun/aktuella-byggprojekt/trafik-och-infrastruktur/skyddsvallen/sa-har-ska-skyddsvallarna-se-ut/> [2025-11-04]

Vellinge kommun. (u.å). *Skyddsvallen*. <https://vellinge.se/planer-och-projekt-i-Vellinge-kommun/aktuella-byggprojekt/trafik-och-infrastruktur/skyddsvallen/> [2025-09-22]

Verweij, S., Klijn, E., Edelenbos, J. & van Buuren, A. (2013). What Makes Governance Networks Work? A Fuzzy Set Qualitative Comparative Analysis of 14 Dutch Spatial Planning Projects. *Public Administration: An International Quarterly*. 91 (4), s. 1035-1055. DOI:10.1111/padm.12007

Wiberg, U. & Limani, I. (2015). Intermunicipal collaboration – a smart alternative for small municipalities? *Scandinavian Journal of Public Administration*. 19 (1). <https://doi.org/10.58235/sjpa.v19i1.15634>

8. Figur- och tabellförteckning

Figurer och tabeller är framtagna av författaren om inget annat anges.

Figurer

Figur 1. *Karta över Falsterbonäset som visar kommundelarna Skanör-Falsterbo, Höllviken-Ljunghusen, Vellinge och Lilla Hammars näs samt väg 100 och de naturreservat som finns på Falsterbonäset. Kartdata © Lantmäteriet (2023a; 2023b).*

Figur 2. *Karta över Skyddsvallens sträckning som visar uppdelning i etapper. Bild hämtad från: Vellinge kommun (2024b). Här ska vallen byggas. <https://vellinge.se/planer-och-projekt-i-Vellinge-kommun/aktuella-byggprojekt/trafik-och-infrastruktur/skyddsvallen/karta/> [2025-12-12]*

Figur 3. *Olika typer av skydd på Falsterbonäset. Prickade områden indikerar att det pågår en tillståndsprövning om sträckan. Bild hämtad från: Vellinge kommun (2024b). Här ska vallen byggas. <https://vellinge.se/planer-och-projekt-i-Vellinge-kommun/aktuella-byggprojekt/trafik-och-infrastruktur/skyddsvallen/karta/> [2025-12-12]*

Figur 4. *Tidslinje över projektet samt andra relaterade händelser. Händelser ovanför tidslinjen indikerar det Vellinge kommun har gjort medan händelser under tidslinjen indikerar andra händelser som påverkar kommunen.*

Tabeller

Tabell 1. *Tabell som beskriver vilka dokument som studerats och vad de har bidragit med till studien.*

Tabell 2. Tabell som beskriver intervjupersonerna och vad intervjuerna har bidragit med till studien.

9. Bilagor

Bilaga A: Intervjuguide tjänstepersoner från Vellinge kommun

Om projektet och intervjuerson

Kan du berätta lite om hur arbetet med skyddsvallarna har gått till?

- Vad har fungerat bra?
- Vilka utmaningar har ni stött på?

Vad har din roll varit i arbetet? Hur länge har du varit involverad i projektet?

Samverkan (inom projektet)

Har det funnits någon samverkan i projektet? Hur har den sett ut i så fall?

- Vem har deltagit (både internt i kommunen och externa aktörer)? Hur var deras inställning till att samverka i projektet?
- Vad har deras roll i projektet varit? Vilka skeden av projektet har de varit involverade i?
- Hur ser ert samarbete ut?
- Hur går beslutsfattandet till?

Kompletterande frågor om samverkan i projektet

Upplever du att samverkan i detta projektet skiljer från andra naturrestaureringsprojekt som görs i kommunens regi eller på kommunens mark? På vilket sätt skiljer det sig?

Hur ser era politiker på arbetet? Hur är de involverade? Har deras syn på projektet förändrats över tid?

Vilket stöd har du fått från länsstyrelsen och nationella myndigheter?

- Har detta varit tillräckligt eller hade du önskat ett större stöd? Vad hade det kunnat vara?

Har ni haft någon samverkan med kommunens invånare?

- Hur har det i så fall gått till?
- Hur har deras kunskap/synpunkter använts i arbetet?

Har det funnits någon samverkan med andra kommuner som står inför liknande problem? Varför/varför inte?

- Om ja: I vilket syfte har detta gjorts? Vad har det lett till?
- Om nej: Är det något som hade kunnat vara aktuellt att göra i framtiden?

Syn på samverkan (generellt)

Vilka nyttor ser du med samverkan i samband med översvämningsåtgärder?

Vilka utmaningar ser du med samverkan i samband med översvämningsåtgärder?

Utmaningar och möjligheter (sammanfattning)

- Vad har fungerat bra i samverkansprocessen?
- Vilka utmaningar har ni stött på i samverkansprocessen?
- Hur hade samverkan kunnat bli bättre?

Bilaga B: Intervjuguide teknisk konsult från Sweco

Om projektet och intervjuperson

Kan du berätta lite om hur arbetet med skyddsvallarna har gått till?

- Vad har fungerat bra?
- Vilka utmaningar har ni stött på?

Vad har din roll varit i arbetet? Hur länge har du (eller andra från Sweco) varit involverad i projektet?

Swecos arbete i projektet

Vad har Sweco haft för roll i projektet?

- I vilket/vilka skeden av projektet har ni varit involverade?
- Vad har er uppgift varit?
- Hur har ert arbete påverkat projektet?
- Vilket kunskapsunderlag har ni utgått ifrån i ert arbete?

Samverkan (inom projektet)

Hur har samverkan sett ut i projektet?

- Hur har er samverkan med Vellinge kommun sett ut?
- Har ni haft kontakt med andra aktörer inom projektet förutom Vellinge kommun? Isåfall vilka?
- Hur har samverkan, utifrån ditt perspektiv, med andra myndigheter på regional och nationell nivå sett ut?
- Hur har samverkan, utifrån ditt perspektiv, med lokala aktörer exempelvis invånare i kommunen, intresseorganisationer och verksamheter sett ut?

Syn på samverkan (generellt)

Vilka nyttor ser du med samverkan i samband med översvämningsåtgärder?

Vilka utmaningar ser du med samverkan i samband med översvämningsåtgärder?

Utmaningar och möjligheter (sammanfattning)

- Vad har fungerat bra i samverkansprocessen?
- Vilka utmaningar har ni stött på i samverkansprocessen?
- Hur hade samverkan kunnat bli bättre?

Bilaga C: Intervjuguide handläggare från Länsstyrelsen Skåne

Om intervjupersonen och projektet

Vad har din roll varit i arbetet? Hur länge har du varit involverad?

Kan du berätta lite om hur arbetet med skyddsvallarna har gått till utifrån ditt perspektiv?

- Vad har fungerat bra?
- Vilka utmaningar har ni stött på?

Länsstyrelsens roll i projektet

Vad har länsstyrelsen haft för roll i detta arbete?

- I vilket/vilka skede har ni varit involverade?
- Vad har er uppgift varit? Hur har det påverkat projektet?

Vad har länsstyrelsen haft för syn på projektet? Har den förändrats över tid? Varför?

Samverkan inom projektet

- Har ni direktiv att samverka inom denna typ av projekt?
- Hur har er samverkan med Vellinge kommun sett ut?
- Har ni haft kontakt med andra aktörer inom projektet förutom Vellinge kommun? Isåfall vilka?
Hur har den kontakten sett ut?
- Upplever du att samverkan i detta projektet skiljer från andra klimatanpassningsprojekt som görs av kommuner? På vilket sätt skiljer det sig?

Syn på samverkan (generellt)

Vilka nyttor ser du med samverkan i samband med översvämningsåtgärder?

Vilka utmaningar ser du med samverkan i samband med översvämningsåtgärder?

Utmaningar och möjligheter (sammanfattning)

- Vad har fungerat bra i samverkansprocessen?
- Vilka utmaningar har ni stött på i samverkansprocessen?
- Hur hade samverkan kunnat bli bättre?